

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/309494402>

Zasady funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych. Poradnik dla dysponentów i beneficjentów FOGR

Book · January 2007

CITATIONS

0

READS

416

1 author:

Jakub Skorupski

University of Szczecin

39 PUBLICATIONS 24 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Molecular epizootiology of Aleutian mink disease virus and mink enteritis virus in Poland [View project](#)

Conservation genetics of the critically endangered European mink (*Mustela lutreola* L., 1761) [View project](#)

Zasady funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych

Poradnik dla dysponentów i beneficjentów FOGR

Jakub Skorupski

Autor:
Jakub Skorupski

Współpraca:
Przemysław Kazaniecki

Projekt okładki:
Tomasz Tarnowski

Skład:
Tomasz Tarnowski

Zdjęcie na okładce:
Aneta Kozłowska

Wydawca:
Federacja Zielonych GAJA
ul. 5 Lipca 45
70-374 Szczecin
tel./fax (091) 489 42 32
Email: jakub@gajanet.pl
www.gajanet.pl

ISBN 978-83-924-762-2-1

Publikacja wydana w ramach projektu „Społeczny monitoring sposobu zarządzania Funduszami Ochrony Gruntów Rolnych w Polsce jako narzędzia zrównoważonego rozwoju na terenach wiejskich” dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej (linia budżetowa: 2004/016-829.01.02.02) oraz Fundacji im. Stefana Batorego.

Za treść publikacji odpowiada Federacja Zielonych GAJA, poglądy w niej wyrażone nie odzwierciedlają oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.

Kopiowanie jest dozwolone pod warunkiem wskazania źródła.
Więcej informacji: www.gajanet.pl

Zasady funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych

Poradnik dla dysponentów i beneficjentów FOGR

Jakub Skorupski

Szczecin 2007

Spis treści

1.	Wstęp	str.	3
2.	Charakterystyka Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych	str.	4
2.1.	Podstawa prawna	str.	4
2.2.	Grunty rolne	str.	4
2.3.	Cele i zadania Funduszu	str.	5
2.4.	Struktura Funduszu	str.	5
2.5.	Środki Funduszu	str.	6
2.6.	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych jako fundusz celowy	str.	8
3.	Główne problemy w zarządzaniu Terenowym Funduszem Ochrony Gruntów Rolnych	str.	9
3.1.	Brak wystarczających środków finansowych na pełną realizację zadań zgłaszanych przez wnioskodawców	str.	9
3.2.	Windykacja należności	str.	11
3.3.	Niespójność art. 4 pkt 24 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie pojęcia „modernizacja”	str.	12
3.4.	Brak w art. 12 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych definicji „charakteru użyteczności publicznej”	str.	13
3.5.	Brak odniesienia w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych do definicji pojęcia „inwestycja celu publicznego”	str.	13
3.6.	Obsługa stron Biuletynu Informacji Publicznej poświęconych Terenowemu Funduszowi Ochrony Gruntów Rolnych	str.	14
4.	Jak skutecznie ubiegać się o dotację z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych?	str.	18
4.1.	Dofinansowanie z Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych	str.	18
4.1.1.	Kto może ubiegać się o dotację?	str.	18
4.1.2.	Miejsce załatwienia sprawy	str.	18
4.1.3.	Wymagane dokumenty	str.	18
4.1.4.	Termin załatwienia sprawy	str.	22
4.1.5.	Opłaty	str.	22
4.1.6.	Kontrole i odbiór inwestycji	str.	22
4.2.	Odroczenie, podział na raty i umorzenie należności wobec Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych	str.	22
4.2.1.	Podstawa prawna	str.	22
4.2.2.	Kto może ubiegać się o odroczenie, podział na raty lub umorzenie należności wobec Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych?	str.	22
4.2.3.	Wymagane dokumenty	str.	23
4.2.4.	Opłaty	str.	23
5.	Podsumowanie – wnioski z oceny funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych	str.	24
6.	Literatura	str.	30

1. Wstęp

Publikacja niniejsza stanowi pokłosie realizowanego przez Federację Zielonych GAJA, od stycznia do października 2007 r., projektu „Społeczny monitoring sposobu zarządzania Funduszami Ochrony Gruntów Rolnych w Polsce jako narzędzia zrównoważonego rozwoju na terenach wiejskich”. Projekt sfinansowany został ze środków Unii Europejskiej (linia budżetowa: 2004/016-829.01.02.02) oraz Fundacji im. Stefana Batorego.

Głównym celem projektu była eliminacja niewłaściwych i niezgodnych z prawem praktyk w zarządzaniu Funduszem Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR) na terenie całego kraju. Cele dodatkowe obejmowały upublicznienie informacji na temat nieprawidłowego, bądź nie uwzględniającego interesu społecznego funkcjonowania Funduszu, eliminację praktyk nieuzasadnionego i nierzeczowego umarzania opłat na rzecz FOGR, ujednoczenie procedur związanych z ubieganiem się o dotację z jego środków w każdym województwie, a także zmianę sposobu alokacji środków publicznych pochodzących z Funduszu, aby faktycznie zaspokajały one ważne potrzeby społeczne.

Wypełnienie założonych celów pozwolić ma rolnikom, jako głównym beneficjentom Funduszu, na pełne wykorzystanie dawanych przez FOGR możliwości i powszechny dostęp do informacji na jego temat. Z drugiej strony projekt przyczynić ma się do wprowadzenia jawności budżetu, transparentności procedur umarzania należności wobec FOGR, klarowności przyznawania środków i jednolitości sposobu upubliczniania szeroko pojętej informacji na temat Funduszu.

Dzięki przejrzystym i jasnym zasadom oraz jednolitej procedurze na terenie całego kraju, można uzyskać zbliżone warunki korzystania z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych dla każdego wnioskodawcy.

Opracowanie niniejsze zawiera porady i wskazówki, co do rozwiązywania najistotniejszych i najczęściej zgłaszanych przez dysponentów FOGR problemów w zarządzaniu Funduszem oraz odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania i wątpliwości jego beneficjentów. Zawarto w nim również wnioski sformułowane w wyniku społecznego monitoringu funkcjonowania FOGR, przeprowadzonego przez Federację Zielonych GAJA oraz kontroli Najwyższej Izby Kontroli.

Żywię nadzieję, że taki charakter publikacji okaże się pomocny zarówno przy udzielaniu, jak i ubieganiu się o dotację ze środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, czym zasłuży sobie, na użyte w tytule, miano poradnika.

Autor

2. Charakterystyka Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych

2.1. Podstawa prawna

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR) powołany został na mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266), będącej podstawą prawną i źródłem jego funkcjonowania.

Funkcjonowanie FOGR określa szczegółowo regulamin ustalony przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w porozumieniu z Ministrem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, po zasięgnięciu opinii właściwych komisji sejmowych, zawarty w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 27 października 1998 r. w sprawie regulaminu funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych (Dz. U. Nr 139, poz. 903).

Regulamin zawiera szczegółowe wskazania, co do podmiotu, do którego należy składać wnioski o przyznanie lub wypłatę środków FOGR, zawartości niniejszego wniosku, dokumentów, jakie należy do niego dołączyć, jak również treści wniosku dysponenta Funduszu terenowego o jego zasilenie ze środków Funduszu centralnego.

Ponadto funkcjonowanie FOGR w każdym województwie określa dodatkowo akt prawa miejscowego, będący najczęściej uchwałą Sejmiku Województwa.

2.2. Grunty rolne

Nadmieniona ustawa definiuje grunty rolne, jako grunty określone w ewidencji gruntów jako użytki rolne, tereny pod stawami rybnymi i innymi zbiornikami wodnymi, służącymi wyłącznie dla potrzeb rolnictwa, pod wchodzącymi w skład gospodarstw rolnych budynkami mieszkalnymi oraz innymi budynkami i urządzeniami służącymi wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu, pod budynkami i urządzeniami służącymi bezpośrednio do produkcji rolniczej uznanej za dział specjalny, stosownie do przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych, obszary parków wiejskich oraz pod zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi, w tym również pod pasami przeciwwietrznymi i urządzeniami przeciwoerozyjnymi, grunty pracowniczych ogrodów działkowych i ogrodów botanicznych, pod urządzeniami: melioracji wodnych, przeciwpowodziowych i przeciwpożarowych, zaopatrzenia rolnictwa w wodę, kanalizacji oraz utylizacji ścieków i odpadów dla potrzeb rolnictwa, tereny zrekultywowane dla potrzeb rolnictwa, obszary torfowisk i oczek wodnych, grunty pod drogami dojazdowymi do gruntów rolnych.

Za grunty rolne nie uważa się gruntów znajdujących się pod parkami i ogrodami wpisanymi do rejestru zabytków.

2.3. Cele i zadania Funduszu

Podstawowym celem Funduszu jest ochrona gruntów rolnych, rozumiana jako kompleks obowiązujących powszechnie przepisów prawnych zobowiązujących organy powiatowe, jednostki samorządowe, jednostki gospodarki społecznej oraz osoby fizyczne do oszczędnego i racjonalnego dysponowania gruntami rolnymi na cele nierolnicze. Ochrona gruntów rolnych oznacza również ogół zabiegów przeciwdziałających pogarszaniu stanu gleby i jej zniszczeniu, a także przywracających urodzajność glebom zniszczonym, poprzez ich rekultywację i poprawę wartości użytkowej gruntów.

W praktyce, szczegółowe cele FOGR, obejmują:

- rekultywację na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły wartość użytkową wskutek działalności nieustalonych osób,
- rolnicze zagospodarowanie gruntów zrehabilitowanych,
- użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej, ulepszanie rzeźby terenu i struktury przestrzennej gleb, usuwanie kamieni i odkrzaczanie,
- przeciwdziałanie erozji gleb i ruchom masowym ziemi na gruntach rolnych, w tym zwrot kosztów zakupu nasion i sadzonek, utrzymanie w stanie sprawności technicznej urządzeń przeciwoerozyjnych oraz odszkodowania za szkody wynikające ze zmniejszenia produkcji roślinnej wskutek, mającego przeciwdziałać erozji gruntów, nakazu ich zalesienia, zadrzewienia czy zakrzewienia lub założenie na nich trwałych użytków zielonych,
- budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji,
- budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych,
- wykonywanie badań pól rolnych uzyskiwanych na obszarach ograniczonego użytkowania oraz niezbędnych dokumentacji i ekspertyz z zakresu ochrony gruntów rolnych,
- wykonywanie zastępcze obowiązków określonych w ustawie,
- rekultywację nieużytków i użyźnianie gleb na potrzeby nowo zakładanych pracowniczych ogrodów działkowych,
- zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych, do wysokości 5% rocznych dochodów Funduszu.

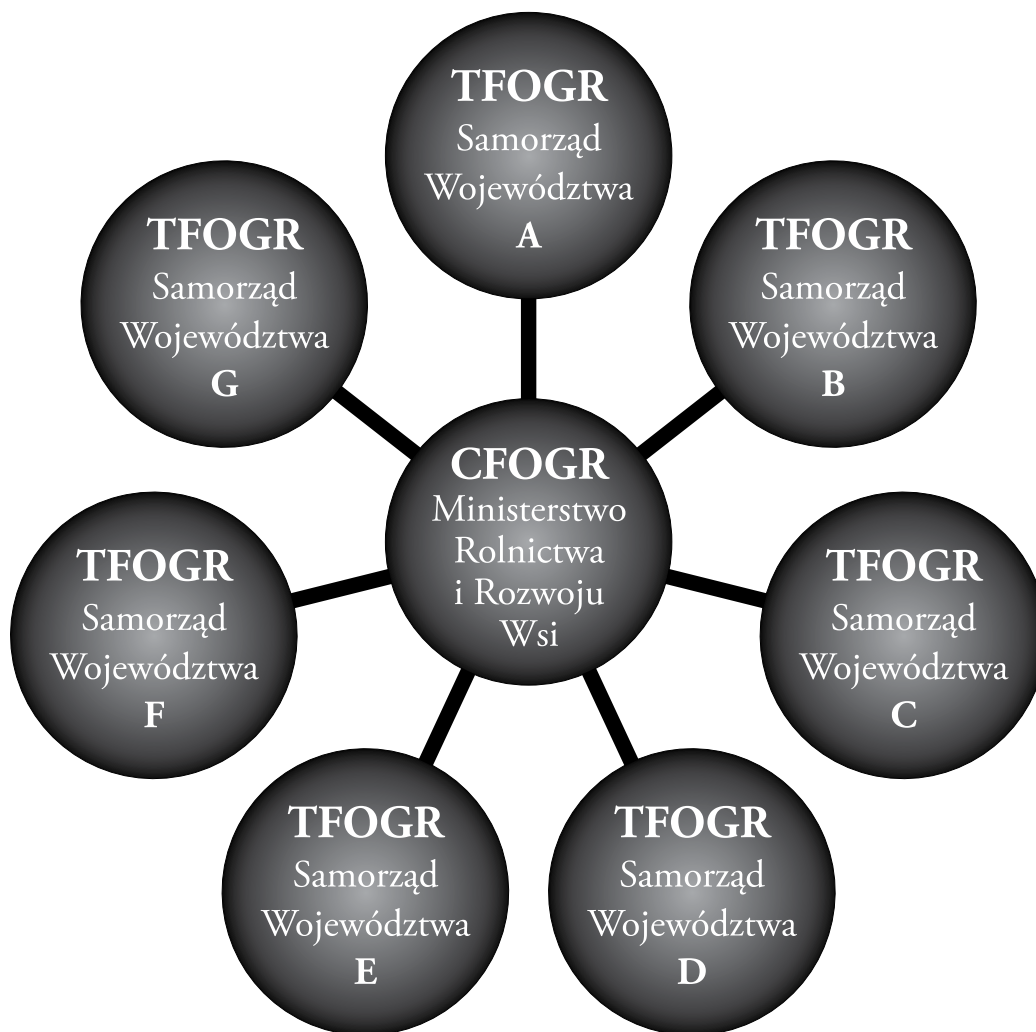
2.4. Struktura Funduszu

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych dzieli się na terenowy (Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych/TFOGR) i centralny (Centralny Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych/CFOGR). Funduszem centralnym dysponuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zaś środkami Funduszu terenowego dysponują samorządy województw. FOGR składa się zatem niejako z 16 funduszy terenowych i jednego Funduszu centralnego (Ryc. 1.).

Za zadania związane z dysponowaniem środkami CFOGR odpowiadają w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Gospodarki Ziemią i Departament Finansów. Rola Funduszu centralnego polega na redystrybucji środków między województwami i zasilaniu rachunków terenowych w województwach o przekraczających przychody Funduszu potrzebach finansowych.

Bezpośrednią obsługą Funduszu terenowego zajmują się departamenty urzędów marszałkowskich związane z rolnictwem, modernizacją terenów wiejskich lub geodezją. Funkcjonowanie FOGR należy rozpatrywać niemniej w kontekście zależności finansowo-organizacyjnych istniejących między samorządem województwa, władzami powiatowymi i Funduszem Centralnym, a także beneficjentami Funduszu, będącymi ostatecznymi odbiorcami jego środków, ale i często generującymi jego przychód.

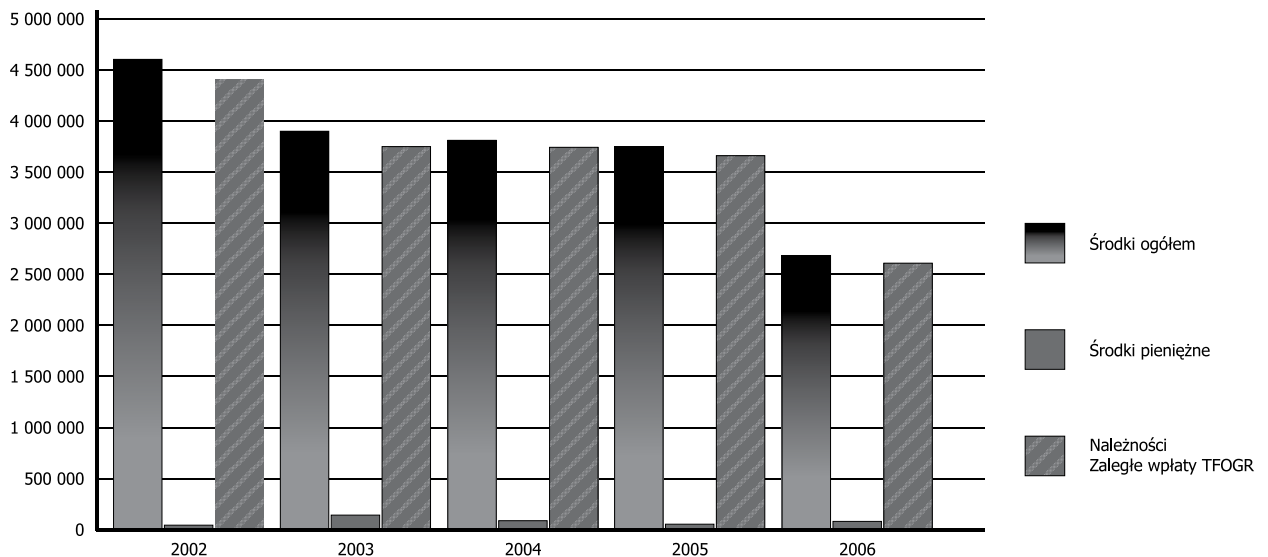

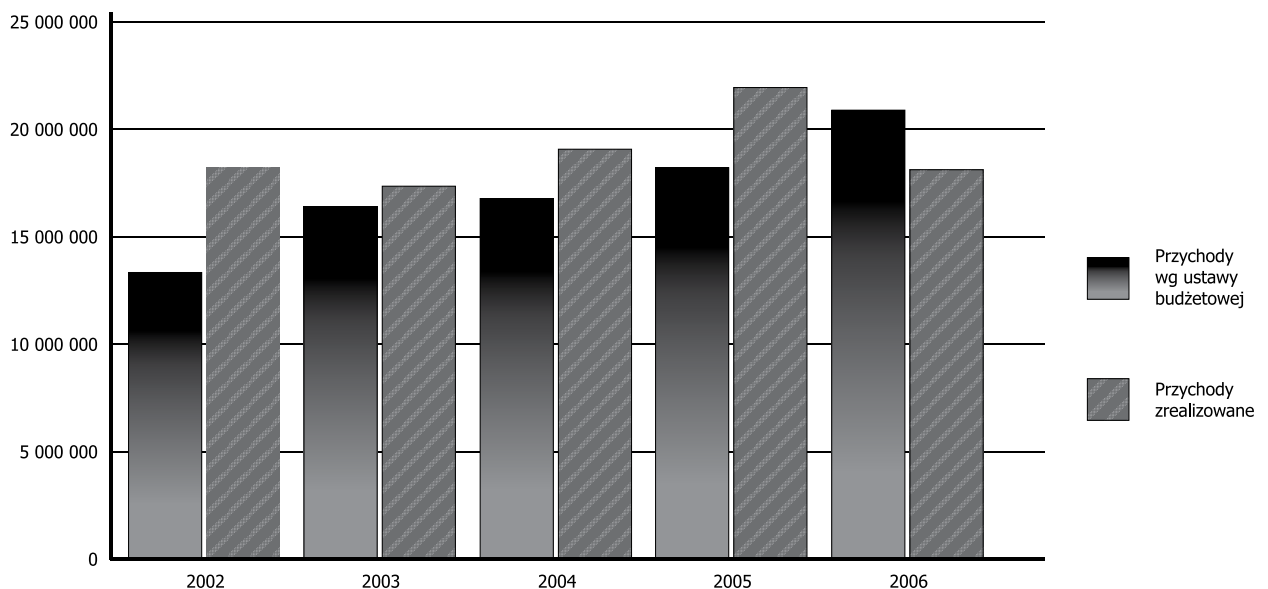
Ryc. 1. Schemat struktury organizacyjnej FOGR.

2.5. Środki Funduszu

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, dochodami TFOGR są związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych należności, opłaty roczne (jednorazowe opłaty z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej, roczne opłaty z tytułu wykorzystywania na cele nierolnicze gruntów wyłączonych z produkcji rolniczej, uiszczane przez 10 lat od chwili wyłączenia), opłaty z tytułu niewykonania obowiązku zdjęcia i wykorzystania próchnicznej warstwy gleby, opłaty oraz należności i opłaty roczne podwyższone z tytułu niezgodnego z przepisami wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, braku decyzji, o której mowa w art. 11 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy oraz nie zakończenia rekultywacji gruntów zdewastowanych w określonym ustawą okresie (Wyk. 1., Wyk. 2.). Dochodami Funduszu mogą być także darowizny i inne dochody, przy czym w latach 2004 – 2005 nie było darowizn na rzecz FOGR.

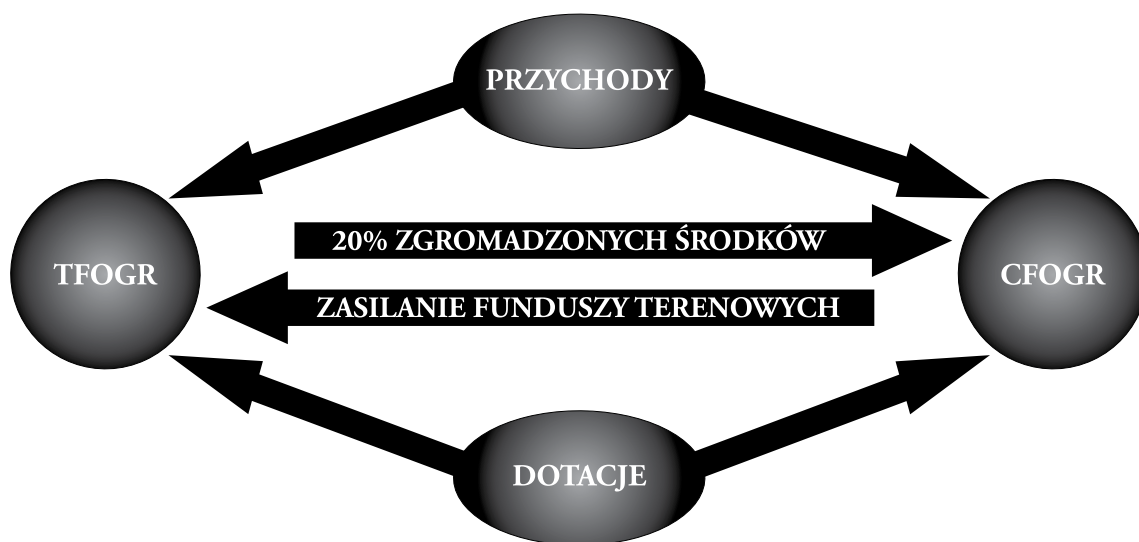
Wyk. 1. Stan środków CFOGR w latach 2002 – 2006 (na koniec roku) z uwzględnieniem rodzaju środków (wg Juszczyński 2007).

Wyk. 2. Przychody CFOGR wg ustawy budżetowej i przychody zrealizowane Funduszu w latach 2002 – 2006 (wg Juszczyński 2007).

Środki Funduszu terenowego powinny być w pierwszej kolejności przeznaczane na wykonywanie prac, wymienionych w ust. 1 wzmiankowanej ustawy, na obszarze tych gmin, w których powstają dochody Funduszu oraz istnieją warunki uzyskania wzrostu produkcji rolniczej, rekompensującej straty poniesione w wyniku zmniejszenia obszaru gruntów rolnych. Przy przydzielaniu środków Funduszu terenowego właścicielom gruntów na ich wnioski, należy uwzględnić udział własny tych właścicieli w kosztach robót oraz efektywność projektowanych przedsięwzięć.

Fundusz centralny tworzy się z 20% dochodów TFOGR, które przekazuje się w terminie 15 dni po zakończeniu każdego kwartału (Ryc. 2.).

Ryc. 2. Schemat przepływu środków FOGR.

Środki CFOGR przeznacza się na zasilenie Funduszu terenowego, a także na wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych, zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych, do wysokości 5% rocznych dochodów Funduszu.

2.6. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych jako fundusz celowy

W myśl ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2003 r. Nr 15 poz. 148), fundusz celowy definiuje się, jako fundusz powołany ustawowo, którego przychody pochodzą z dochodów publicznych, a wydatki przeznaczone są na realizację wyodrębnionych zadań. FOGR, stosownie do art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, uznać należy za spełniającą tę definicję, a tym samym będący funduszem celowym.

Wydatki funduszu celowego mogą być dokonywane tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących bieżące przychody, w tym dotacje z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego i pozostałości środków z okresów poprzednich, a podstawą gospodarki finansowej jest tu roczny plan finansowy, określony w ustawie budżetowej na dany rok.

FOGR nie posiada osobowości prawnej, w związku z czym jego środki gromadzone muszą być na wyodrębnionym rachunku bankowym, pozostającym w dyspozycji określonego ustawą dysponenta Funduszu.

Zaznaczyć należy, iż Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych nie korzysta z dotacji budżetowych, a jego przychody pochodzą głównie ze świadczeń o charakterze publicznoprawnym. W praktyce dysponenti funduszy terenowych zawierają z beneficjentami umowy cywilnoprawne, określające zasady i warunki wykorzystania i rozliczenia przyznanej dotacji lub refundacji poniesionych wydatków na realizację określonych zadań. Niemniej, zdaniem wielu specjalistów w dziedzinie prawa administracyjnego, wspomniane umowy zastąpić powinny uchwały zarządów województw, zawierające załączniki uszczegóławiające warunki przyznania i spożytkowania środków TFOGR.

3. Główne problemy w zarządzaniu Terenowym Funduszem Ochrony Gruntów Rolnych

3.1. Brak wystarczających środków finansowych na pełną realizację zadań zgłaszanych przez wnioskodawców

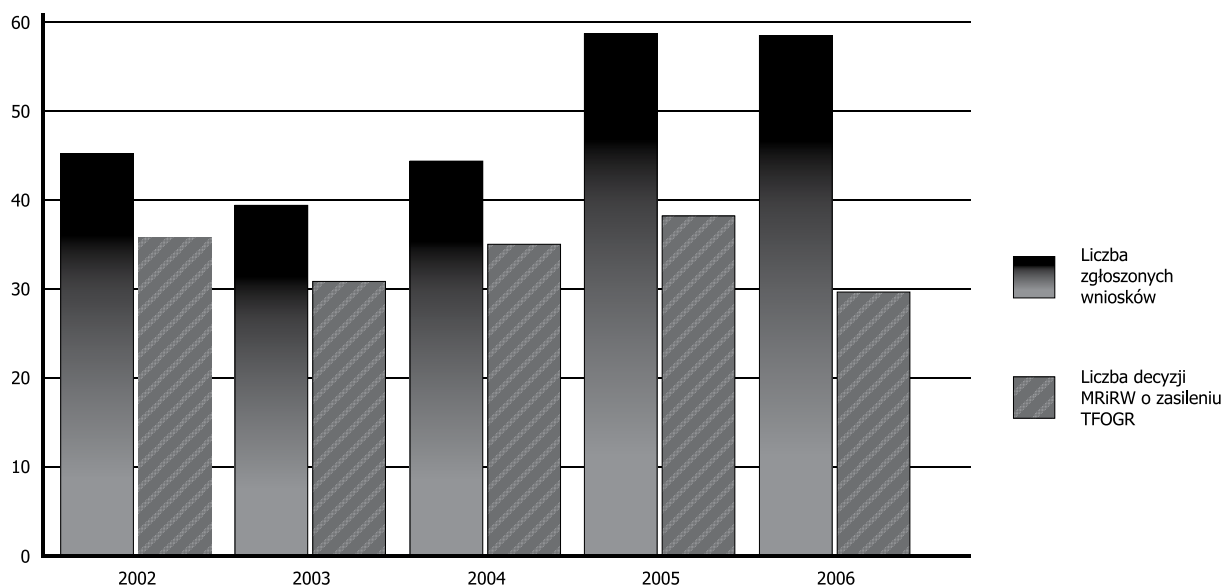
Podstawowym problemem, na który zwracają uwagę dysponenti FOGR – samorządy województw, jest brak wystarczających środków na pełną realizację zadań zgłaszanych przez wnioskodawców, czyli możliwość zaspokojenia tylko w niewielkim stopniu zgłaszanego zapotrzebowania. Wskazuje się, że środki TFOGR wystarczają, w wielu przypadkach, na pokrycie zapotrzebowania tylko w ok. 30%.

Jak już wspomniano, dochody TFOGR pochodzić mogą z, uogólniając, opłat terenowych związanych z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej (należności, opłaty roczne, opłaty z tytułu niewykonania obowiązku zdjęcia i wykorzystania próchnicznej warstwy gleby, opłaty oraz należności i opłaty roczne podwyższone, określone w art. 28 ust. ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych), darowizny i inne dochody oraz zasilenia z Funduszu centralnego.

Zarówno darowizny, jak i dochody stanowiące sankcję w razie niedopełnienia obowiązków, jako nie będące dochodami stałymi, są w istocie niezależne od działań Funduszu (wyjąwszy usprawienie windykacji), a tym samym ich wpływ na rachunek TFOGR jest niezależny od czasu i trudny do oszacowania i przewidzenia.

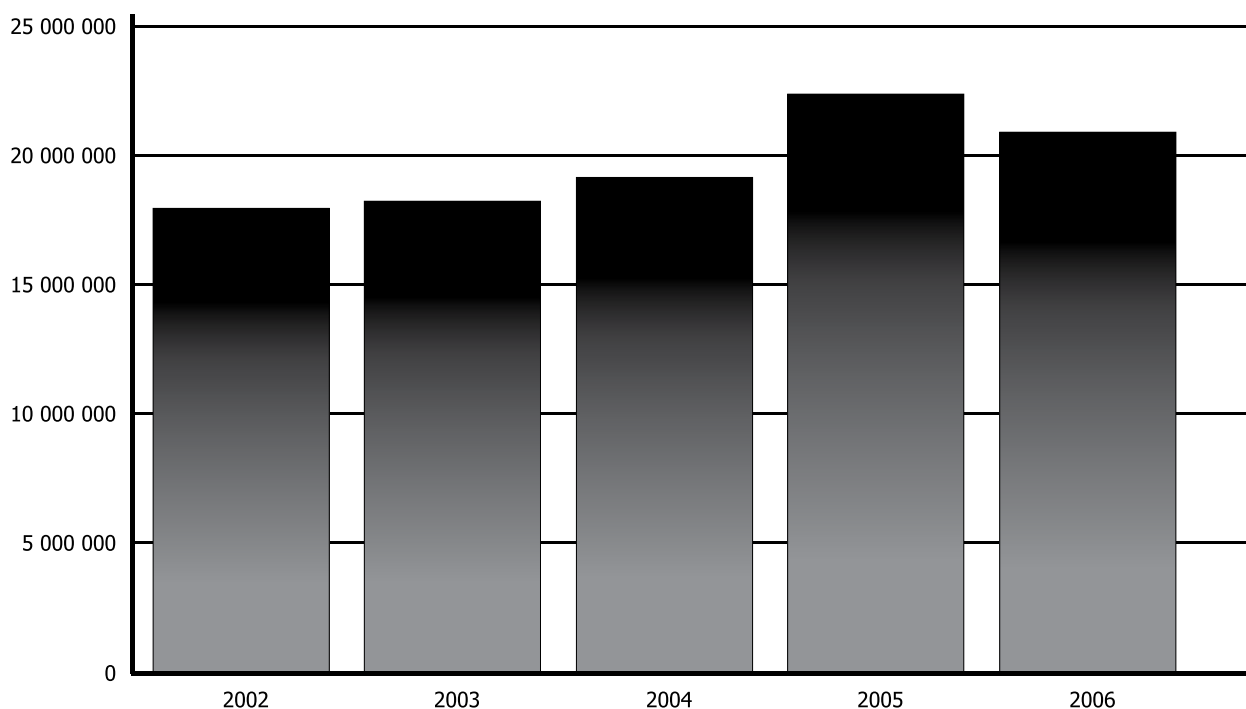
Ustawodawca przewidział, w związku z powyższym, możliwość złożenia przez dysponenta Funduszu terenowego wniosku o zasilenie ze środków Funduszu centralnego. Wniosek taki zawierać powinien, zgodnie z art. 8 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w sprawie regulaminu funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych:

- wykaz przedsięwzięć dofinansowywanych ze środków Funduszu terenowego,
- udział procentowy środków Funduszu terenowego w kosztach ogólnych poszczególnych przedsięwzięć oraz kwotę środków Funduszu terenowego przydzielaną w województwie na poszczególne rodzaje dofinansowywanych prac na jeden hektar lub w przypadku budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych – na jeden kilometr.

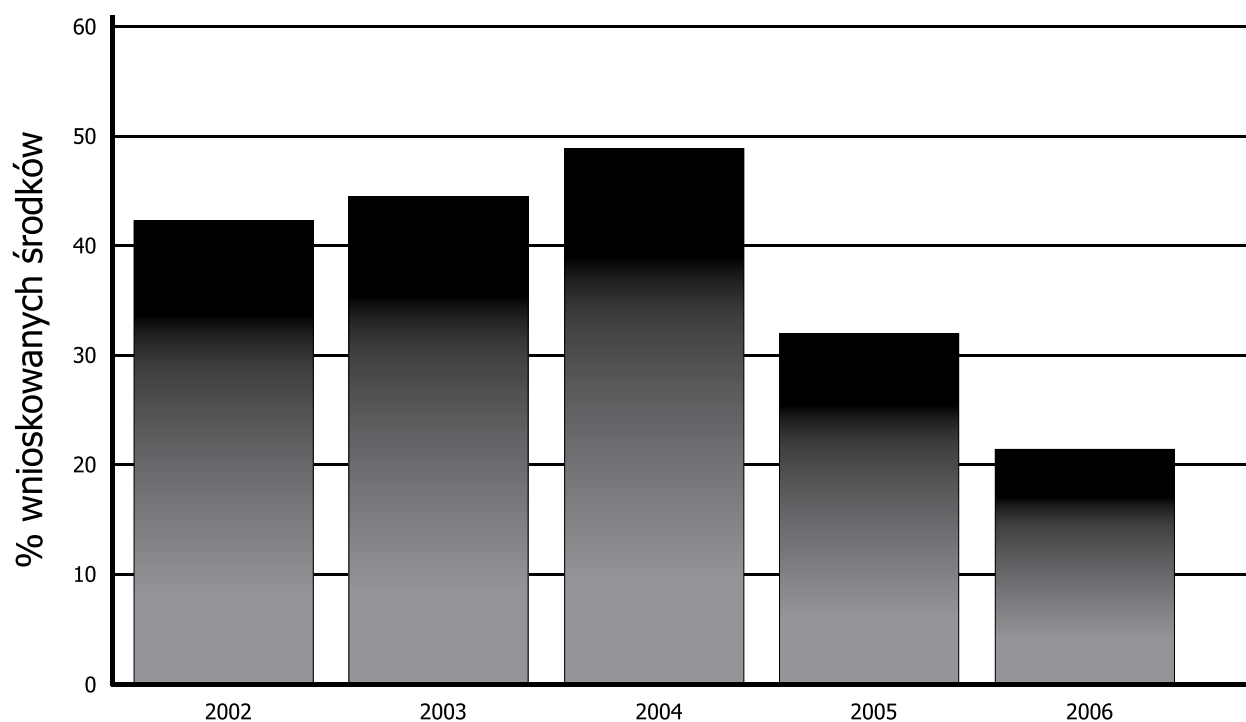

Wyk. 3. Liczba wniosków o dofinansowanie TFOGR ze środków Funduszu Centralnego oraz liczba wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) decyzji o zasileniu w latach 2002 – 2006 (wg Juszczynski 2007). W latach 2002 – 2006 urzę-

dy marszałkowskie wystąpiły do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 247 wnioskami o zasilenie terenowych FOGR ze środków Funduszu centralnego. W odpowiedzi wydano 168 decyzji o zasileniu funduszy terenowych łączną kwotą 98 244 000 zł (Wyk. 3., Wyk. 4., Wyk. 5., Wyk. 6.).

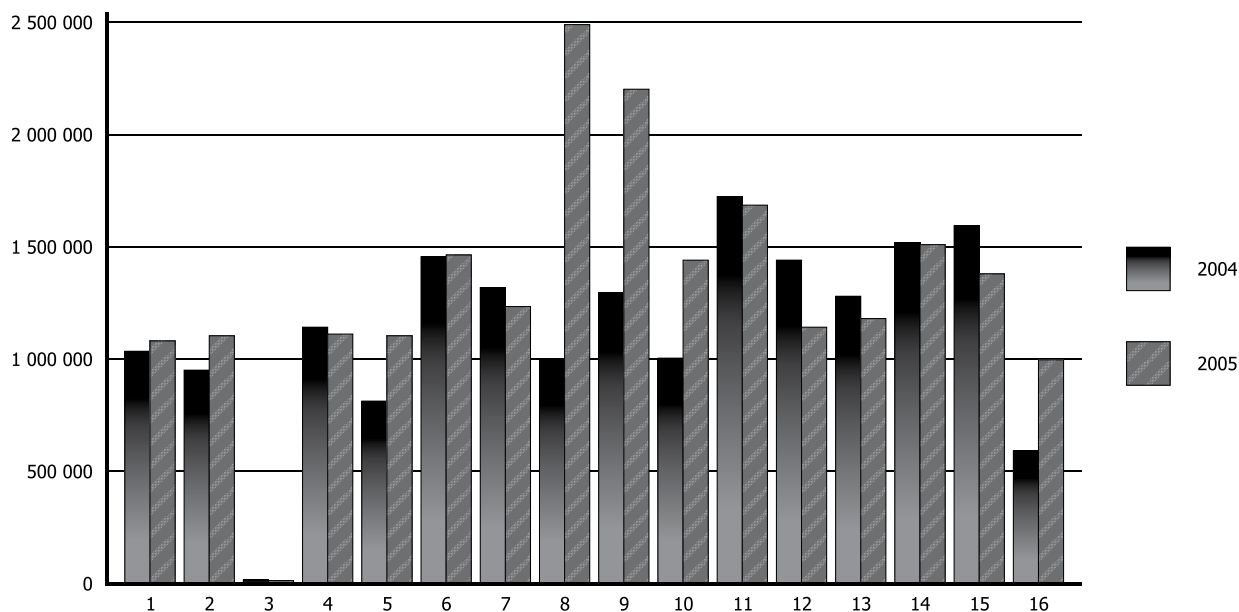
Wyk. 4. Kwota środków przyznanych na zasilenie funduszy terenowych przez CFOGR w latach 2002 – 2006 (wg Juszczyński 2007).

Wyk. 5. Stopień zaspokojenia potrzeb zgłaszanych przez TFOGR ze środków Funduszu centralnego w latach 2002 – 2006 (wg Juszczyński 2007).

Istotną kwestią jest również dochowanie zgodnej z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych zasady priorytetów, mówiącej, że środki Funduszu terenowego powinny być w pierwszej kolejności przeznaczane na wykonywanie ściśle określonych prac wymienionych w art. 25 ust. 1 ustawy na obszarze tych gmin, w których powstają dochody Funduszu oraz istnieją warunki uzyskania wzrostu

produkcji rolniczej, rekompensującej straty poniesione w wyniku zmniejszenia obszaru gruntów rolnych. Przy przydzielaniu środków TFOGR właścicielom gruntów, na ich wnioski, należy uwzględnić udział własny tych właścicieli w kosztach robót oraz efektywność projektowanych przedsięwzięć.

Wyk. 6. Wysokość kwot zasilających TFOGR z Funduszu centralnego w latach 2004 – 2005 (1 – dolnośląskie, 2 – kujawsko-pomorskie, 3 – lubelskie, 4 – lubuskie, 5 – łódzkie, 6 – małopolskie, 7 – mazowieckie, 8 – opolskie, 9 – podkarpackie, 10 – podlaskie, 11 – pomorskie, 12 – śląskie, 13 – świętokrzyskie, 14 – warmińsko-mazurskie, 15 – wielkopolskie, 16 – zachodniopomorskie).

3.2. Windykacja należności

Urzędy marszałkowskie wskazują często na niespójność przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z wytycznymi Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w piśmie Nr TR 074-2/99 z dnia 26 marca 1999 r. W myśl wymienionych Marszałek Województwa, jako dysponent Funduszu uprawniony jest do prowadzenia windykacji należności Funduszu, jednocześnie jednak egzekucja należności prowadzona jest przez starostę.

Powyższa niezgodność jest tylko pozorna, gdyż, zgodnie z art. 5 cytowanej ustawy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej, właściwym „w sprawach ochrony gruntów rolnych” jest starosta, a jego zadania w omawianym zakresie są zadaniami z zakresu administracji rządowej, podobnie jak zadania Marszałka Województwa, o których mowa w art. 7 ust. 2 i 4 oraz w art. 26 ust. 1 ustawy. W myśl powyższego domniemanie kompetencji z zakresu spraw ochrony gruntów rolnych zostało przyznane staroście, działającemu w tym przypadku nie w ramach powiatu, ale zleconych mu cytowaną ustawą zadań z zakresu administracji rządowej.

Wyjaśnienia wymaga jednak, w świetle powyższego, pojęcie „spraw ochrony gruntów rolnych”. Ustawodawca definiując pojęcie „ochrony gruntów rolnych” nie wyszczególnił egzekucji należności Funduszu. Jednak art. 30 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych stanowi, iż w przypadkach niewykonywania obowiązków określonych w ustawie stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Mniemać należy, że zapis ten dotyczy również egzekucji należności stanowiących dochód Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, a tym samym kwestię egzekucji reguluje tu art. 19 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 1966r. Nr 24, poz. 151).

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, stanowi, że organem egzekucyjnym w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych może być ponadto inny organ w zakresie określonym odrębnymi ustawami, co daje ustawodawcy możliwość upoważnienia określonego organu do egzekucji należności stanowiących dochód FOGR.

3.3. Niespójność art. 4 pkt 24 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie pojęcia „modernizacja”

Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. 2000 Nr 71, poz. 838) oraz ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 1994 Nr 89, poz. 414) nie posługują się pojęciem „modernizacja”, użytego w treści art. 4 pkt 24.

Zauważyć należy, że pojęcia użyte w konkretnej ustawie są definiowane tylko i wyłącznie na jej potrzeby. Oznacza to, iż jedno pojęcie, użyte w dwóch różnych ustawach, może różnić się definicją ustawową. Z drugiej strony brak wystąpienia danego pojęcia w ustawie nie oznacza niemożności jej pogodzenia z innymi aktami prawnymi, w których pojęcie to występuje. W przypadkach takich, można poszukać znaczenia pojęcia bądź w ustawie, której przedmiot regulacji jest najbardziej zbliżony, bądź w ustawie jak najbardziej ogólnej z zakresu badanego zagadnienia lub nawet posłużyć się definicją słownikową pojęcia będącego w powszechnym użyciu.

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych, jeżeli jest w niej mowa o „inwestycji”, rozumie się przez to budowę, jak również modernizację budowli lub urządzeń, które wymagają wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej. Ustawa Prawo budowlane nie zna pojęć nie wchodzących w zakres, definiowanego przez nią, pojęcia „robót budowlanych”. Znaleźć natomiast można w niniejszej ustawie pojęcia takie, jak „roboty budowlane” (budowa, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego), „przebudowa” (wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów, jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji).

Podobnie ustawa o drogach publicznych definiuje pojęcia takie, jak „przebudowa drogi”, „remont drogi”, „utrzymanie drogi”, „ochrona drogi”.

Brak wspólnej definicji pojęcia „modernizacja” nie oznacza jednak niespójności omawianych aktów prawnych, a jedynie nakazuje odnalezienie jej w innych źródłach. Z pomocą przychodzą tu orzeczenia Najwyższego Sądu Administracyjnego (NSA) wyróżniające pojęcie „remontu”. I tak, Naczelny Sąd Administracyjny – Ośrodek Zamiejscowy we Wrocławiu w wyroku z dnia 1 marca 2000 r., I SA/Wr 2915/98, stwierdza co następuje: „Posługując się wykładnią dynamiczną przy interpretacji pojęcia „remont” należy brać pod uwagę zmieniającą się rzeczywistość gospodarczą i postęp techniczny, mające wpływ na sposób i środki realizowania robót tym pojęciem objętych”. Biorąc pod uwagę orzecznictwo NSA przyjąć można następującą definicję pojęcia „remont” – „przywrócenie pierwotnego stanu technicznego i użytkowego środka trwałego, wraz z wymianą zużytych składników technicznych, nie zmieniające jego charakteru i funkcji, a następujące w trakcie eksploatacji środka trwałego i wynikające z tej eksploatacji” (por. wyrok z 14 stycznia 1998 r. SA/Sz 119/97, Przegląd Orzecznictwa Podatkowego 2000/6 poz. 177, wyrok z 29 kwietnia 1999 r. I SA/Łd 772/97 niepubl., wyrok z 8 sierpnia 1997 r. SA/Gd 159/96 niepubl., wyrok z 24 marca 1999 r. I SA/Wr 552/97 niepubl., wyrok z 4 marca 1998 r. I SA/Gd 886/96 niepubl., wyrok z 24 lipca 1997 r. I SA/Łd 531/96, Serwis Podatkowy 1999/5, Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne 1996 r., Oficyna Wydawnicza „Unimex”, Wrocław 1996, Lewandowska I., Remont i modernizacja, Rzeczpospolita 1996/11, Szymczak M. (red.), Słownik języka polskiego, PWN, Warszawa 1992).

Pojęcie „modernizacji” natomiast definiować należy, jako „trwałe unowocześnienie środka trwałego, które podnosi jego wartość techniczną, użytkową, jak i przystosowanie składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu, niż pierwotne jego przeznaczenie albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych, wyrażające się w poprawie standardu użytkowego lub technicznego lub obniżce kosztów eksploatacji”.

3.4. Brak w art. 12 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych definicji „charakteru użyteczności publicznej”

W myśl opinii prawnej, zleconej w przedmiotowej sprawie przez Federację Zielonych GAJA, nie ma potrzeby definiowania pojęcia „charakteru użyteczności publicznej” w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych, z uwagi na to, że przepis ten dotyczy wydawania decyzji dotyczącej wyłączenia z produkcji użytków rolnych wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego, zaliczonych do klas I, II, III, IIIa, IIIb oraz użytków rolnych klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego, a także gruntów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 – 10 cytowanej ustawy.

Ustawodawca określił także definicję wyłączenia gruntów z produkcji, jako rozpoczęcie innego niż rolnicze lub leśne użytkowanie gruntów. Jednocześnie z wyłączeniem z produkcji gruntów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy, nie można mieć do czynienia, jeżeli przerwa w rolniczym użytkowaniu tych obiektów jest spowodowana zmianą kierunków produkcji rolniczej i trwa nie dłużej niż 5 lat.

Zauważyć należy, iż brak jest definicji pojęcia „charakteru użyteczności publicznej” w jakiegokolwiek innej ustawie, przy czym, zdaniem opiniującego – „ustalenie jego zakresu nie może odbiegać od ustalonej doktrynalnie jego treści i być szeroko interpretowane. [...] mając na względzie treść analizowanej ustawy i powszechnie znaną definicję „użyteczności publicznej” interpretacja ww. pojęcia na tle przedmiotowej ustawy nie powinna stwarzać większych problemów [...]”.

3.5. Brak odniesienia w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych do definicji pojęcia „inwestycja celu publicznego”

Wykazać należałoby zasadność odniesienia w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych do definicji pojęcia „inwestycja celu publicznego”. Zdaniem wielu specjalistów prawa administracyjnego brak jest związku nadmienionej ustawy z tym pojęciem. Mianowicie, w myśl art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003 Nr 80, poz. 717), „inwestycję celu publicznego” rozumieć należy, jako działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 1997 Nr 115, poz. 741):

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne i drogi wodne, budowa i utrzymywanie tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, części lotniczych lotnisk oraz służących do kierowania, kontroli, nadzoru i zabezpieczania ruchu lotniczego, w tym rejonów podejść, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie,
- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odpady i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ochrona Pomników Zagłady w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady,

- budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

Tymczasem ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych określa przede wszystkim zasady ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji i poprawiania wartości użytkowej gruntów, co realizuje się poprzez ograniczanie przeznaczania ich na cele nierolnicze, zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi, a także rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze, zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych. Przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze rozumieć należy, jako ustalenie innego niż rolniczy sposobu użytkowania gruntów rolnych.

Cytowana ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych posługuje się również pojęciem „rekultywacji gruntów”, definiowanym jako nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdezastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Rekultywacja dotyczy tu gruntów zdezastowanych i zdegradowanych. Gruntami zdegradowanymi nazywa się grunty, których rolnicza lub leśna wartość użytkowa zmalała, w szczególności w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych albo wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej. Grunty zdezastowane natomiast utraciły całkowicie wartość użytkową w wyniku przyczyn, o których mowa powyżej.

Reasumując, zgodnie z zaciągniętą w niniejszej kwestii opinią prawną, „skoro [...] w treści ustawy [o ochronie gruntów rolnych i leśnych] nie określono, iż ustawa spełnia inne cele publiczne określone w cytowanej ustawie, świadczy to o braku jakiegokolwiek związku z tymi celami, poza działaniami zmierzającymi do zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych, co miałyby związek z celami określonymi w ww. powołanym art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami”.

3.6. Obsługa stron Biuletynu Informacji Publicznej poświęconych Terenowemu Funduszowi Ochrony Gruntów Rolnych

Informacje dotyczące Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych rozpatrywać można w dwojaki sposób – jako informację publiczną oraz informację o środowisku i jego ochronie.

Informacje publiczne podlegają udostępnianiu na zasadach określonych w art. 61 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198) określa tryb udzielania przedmiotowych informacji.

Art. 4 ust. 1 wspomnianej ustawy stanowi, iż obowiązane do udostępniania informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności organy władzy publicznej, organy samorządów gospodarczych i zawodowych, podmioty reprezentujące Skarb Państwa, podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego, podmioty reprezentujące inne jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, a także podmioty reprezentujące inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem publicznym oraz osoby, w których Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządu gospodarczego albo zawodowego mają pozycję dominującą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów.

W myśl ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim (Dz.U. z 1998 r. Nr 91, poz. 576) województwa są jednostkami samorządu terytorialnego i, jako takie, są podmiotami obowiązany do udostępniania informacji publicznej. Jednocześnie środki FOGR są środkami publicznymi, stanowiąc majątek podmiotów wykonujących zadania publiczne (art. 4 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej) i, w takim rozumieniu, informacje ich dotyczące są informacjami publicznymi. W związku z faktem, że FOGR nie jest odrębną osobą prawną, ani jednostką organizacyjną, do udostępniania informacji o nim zobowiązani są dysponenti Funduszu – samorząd województwa albo minister właściwego do spraw rozwoju wsi.

W przypadku Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 – 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej, udostępnianiu podlegają przede wszystkim informacje o:

1. podmiotach dysponujących środkami Funduszu, w tym o:
  - ich statusie prawnym lub formie prawnej,
  - ich organizacji (ze wskazaniem dysponenta środków i organu sprawującego nadzór),
  - przedmiocie ich działalności (tj. na co przeznaczają się środki Funduszu),
  - ich organach i osobach sprawujących w nich funkcje i ich kompetencjach,
  - dochodach (źródła i wysokość w określonym czasie),
2. przesłankach i trybie otrzymania dotacji ze środków Funduszu, w tym o:
  - warunkach otrzymania dotacji,
  - niezbędnych dokumentach, jakie należy załączyć do wniosku o przyznanie dotacji,
  - treść wniosku o udzielenie dotacji,
  - terminach, miejscu i sposobach składania i rozpoznawania wniosków,
  - ewentualnych opłatach od wniosków,
  - podstawie prawnej przyznawania dotacji,
  - stanie przyjmowanych spraw,
  - kolejności załatwiania lub rozstrzygania spraw,
3. udzielonej pomocy publicznej, w tym o:
  - wysokości przyznanych dotacji,
  - sposobie rozliczania się z wykorzystania przyznanych środków.

Art. 7 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej stanowi, że udostępnienie informacji publicznych następuje w drodze ogłoszenia ich w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP), będącym urzędowym publikatorem teleinformatycznym utworzonym w celu powszechnego bezpłatnego udostępnienia informacji publicznej. Art. 8 ust. 6 cytowanej ustawy, zobowiązuje podmioty udostępniające informacje publiczne w Biuletynie Informacji Publicznej do oznaczenia informacji danymi określającymi podmiot udostępniający informację, wskazania tożsamości osoby, która wytworzyła informację lub odpowiada za jej treść, a także osoby, która wprowadziła informację do BIP, oznaczenia czasu wytworzenia informacji i czasu jej udostępnienia, a także zabezpieczenia możliwości identyfikacji czasu rzeczywistego udostępnienia informacji.

Niedopełnienie obowiązków, wynikających z ustawy o udostępnianiu informacji publicznej, skutkować może:

1. skargą, której przedmiotem, w myśl art. 227 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071), może być każde zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, w tym w zakresie obowiązków zamieszczania odpowiednich informacji w Biuletynie Informacji Publicznej; organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, jak stanowi przepis art. 229 niniejszej ustawy, jest wojewoda – w sprawach należących do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, sejmik województwa – w sprawach zarządu i marszałka województwa, z wyjątkiem spraw zleconych z zakresu administracji rządowej oraz organ wyższego stopnia lub sprawujący bezpośredni nadzór – w sprawach innego organu administracji rządowej, organu przedsiębiorstwa państwowego lub innej państwowej jednostki organizacyjnej;
2. odpowiedzialnością karną, bowiem popełnia przestępstwo zagrożone karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności, jak stanowi przepis art. 23 ustawy o dostępie do informacji publicznych, kto wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie udostępnia informacji publicznej.

Fakt, iż środki FOGR przeznaczane są na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych predestynuje informacje o nich do uznania za informacje o środowisku i jego ochronie. Jako takie, podlegają one udostępnianiu na podstawie art. 74 ust. 3 Konstytucji i ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62, poz. 627). Ta ostatnia dokonuje transpozycji dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i implementacji Konwencji NZ/EKG z Århus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska.

Ustawa Prawo ochrony środowiska określa informacje podlegające udostępnieniu, jako informacje o środowisku i jego ochronie:

- informacje dotyczące działań i środków wpływających lub mogących wpływać na środowisko (por. art. 3 pkt 39, definiujący środowisko jako ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych przez człowieka, a w szczególności m.in. powierzchnia ziemi, krajobraz),
- informacje dotyczące działań oraz środków, w szczególności administracyjnych i ekonomicznych, mających na celu ochronę środowiska (por. art. 3 pkt 13, definiujący ochronę środowiska, jako działania umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej, polegające m.in. na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu jego zasobami oraz przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego).

Dodatkowo art. 2 nadmienionej dyrektywy 2003/4 stanowi, iż informacjami o środowisku są:

- informacje dotyczące stanu elementów środowiska takich jak m.in. powierzchnia ziemi i krajobraz,
- informacje dotyczące środków oraz działań wpływających lub mogących wpływać na wymienione powyżej elementy środowiska, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów.

Szukaj

Wrota > Biuletyn Inf. Publicznej > Województwo Podkarpackie > Sprawy do załatwienia w Urzędzie

Menu przedmiotowe ▾

Menu podmiotowe

Informacje o udostępnianiu informacji publicznej

Informacje ogólne o Województwie

Zakres działalności Województwa

Sejmik

Zarząd

Urząd Marszałkowski

Sprawy do załatwienia w Urzędzie

Wykaz rachunków bankowych

Rejestr udzielonych zezwoleń w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami

Publicznie dostępny wykaz danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie

Oświadczenia majątkowe

Mienie Województwa

Zbywanie, wydzierżawianie i wynajmowanie nieruchomości Województwa

Dług publiczny Województwa

Budżet Województwa

Bilanse

Programy Województwa

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego

Spółki handlowe z udziałem Województwa

Wojewódzkie strategiczne dokumenty programowe

Kontrakt Wojewódzki

Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych; odroczenia, podział na raty, umorzenia należności wobec FOGR-u, dofinansowanie

Informację udostępniono: 27.10.2006 09:21

FUNDUSZ OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH – ODROCZENIE, PODZIAŁ NA RATY, UMORZENIE NALEŻNOŚCI WOBEC FOGR.

Podstawa prawna:

- art. 12 ust. 16 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.),
- Uchwała Nr XI/102/03 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 7 lipca 2003 roku w sprawie określenia zasad i trybu umarzania wierzytelności z tytułu należności i opłat Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych oraz udzielania innych ulg w spłacaniu tych należności i opłat.

uchwała Nr XI/102/03 - do pobrania

Informacja skierowana jest do:

- **organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego:**

na wniosek organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego marszałek województwa - w odniesieniu do gruntów rolnych - może umorzyć całość lub część należności i opłat rocznych w przypadku inwestycji o charakterze użyteczności publicznej z zakresu oświaty i wychowania, kultury, kultu religijnego oraz ochrony zdrowia i opieki społecznej, jeżeli inwestycja ta służy zaspokojeniu potrzeb lokalnej społeczności, oraz dotyczącej powiększenia lub założenia cmentarza. Obszar gruntu podlegający wyłączeniu nie może przekraczać 1 ha i nie ma możliwości zrealizowania inwestycji na gruncie nie objętym ochroną,

- **osób fizycznych i prawnych, które uzyskały zezwolenie na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej:**

w przypadkach uzasadnionych względami społecznymi lub gospodarczymi można odroczyć termin zapłaty należności lub rozłożyć należność na raty, biorąc pod uwagę możliwości płatnicze dłużnika oraz uzasadniony interes wierzyciela.

Wymagane dokumenty:

Wniosek o umorzenie należności terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych powinien zawierać:

- wnioskodawcę (z podaniem adresu zamieszkania i do korespondencji),
- kserokopię decyzji właściwego organu (starosta, prezydent) wyłączającą grunt z produkcji rolniczej.

W przypadku rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności wniosek powinien zawierać:

- wnioskodawcę (z podaniem adresu zamieszkania i do korespondencji),
- kserokopię decyzji właściwego organu (starosta, prezydent) wyłączającą grunt z produkcji rolniczej,
- podanie proponowanych wysokości rat oraz terminów płatności,

Ryc. 3. Przykład strony BIP poświęconej obsłudze FOGR (www.wrota.podkarpackie.pl/pl/bip).

4. Jak skutecznie ubiegać się o dotację z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych?

4.1. Dofinansowanie z Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych

4.1.1. Kto może ubiegać się o dotację?

O dofinansowanie ze środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych ubiegać mogą się starostwa, gminy, osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

4.1.2. Miejsce załatwienia sprawy

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 27 października 1998 r. w sprawie regulaminu funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych (Dz.U. Nr 139, poz. 903) stanowi, iż wniosek o przyznanie lub wypłatę środków Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, składa się dysponentowi Funduszu terenowego właściwemu ze względu na położenie gruntów rolnych.

W praktyce obsługą księgowo-finansową Funduszu zajmują się wskazane jednostki urzędów marszałkowskich (departamenty, wydziały, biura, zespoły) określone w regulaminie organizacyjnym urzędów. Najczęściej są to jednostki związane z rolnictwem, modernizacją terenów wiejskich, geodezją, gospodarką przestrzenną, gospodarowaniem mieniem. W poszczególnych województwach występuje pod tym względem znaczne zróżnicowanie (Tab. 1.).

4.1.3. Wymagane dokumenty

Zgodnie z cytowanym rozporządzeniem wniosek o przyznanie środków z Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych powinien określać:

- wnioskodawcę,
- przedsięwzięcie i przyczyny jego podjęcia,
- rodzaj i rozmiar prac niezbędnych do wykonania,
- termin realizacji przedsięwzięcia,
- koszt wykonania planowanych prac oraz wysokość nakładów na jeden hektar, a w przypadku budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych – na jeden kilometr,
- udział własny w kosztach realizacji przedsięwzięcia.

Do wniosku dołączyć należy:

- wyrys z mapy ewidencji gruntów, na której należy określić lokalizację i ewentualne etapy realizacji projektowanych prac,
- wypis z operatu ewidencji gruntów dotyczący nieruchomości, na której ma być realizowane przedsięwzięcie i wypis z księgi wieczystej, jeżeli jest założona dla tej nieruchomości.

Dodatkowo, w zależności od specyfiki przedsięwzięcia, do wniosku dołącza się plan zagospodarowania przestrzennego lub studium, pozwolenie wodno-prawne, decyzję ustalającą kierunek wodny rekultywacji gruntów, uchwałę zarządu gminy w sprawie projektu budżetu lub uchwałę budżetową na dany rok uwzględniającą środki przeznaczone na budowę lub przebudowę dróg dojazdowych do gruntów rolnych.

Wniosek powinien również określać przedsięwzięcie i koszty jego realizacji, w razie potrzeby zawierać informacje o przeznaczeniu sprzętu komputerowego i oprogramowania oraz o dotychczasowym wyposażeniu w taki sprzęt.

Wniosek o zwrot kosztów zakupu nasion i sadzonek ze środków Funduszu terenowego powinien określać wysokość poniesionych kosztów zakupu. Do wniosku należy dołączyć kopię decyzji nakazującej właścicielowi zalesienie, zadrzewienie bądź zakrzewienie gruntów lub założenie na nich trwałych użytków zielonych oraz dokumenty potwierdzające wysokość poniesionych kosztów.

Wniosek o wypłatę ze środków funduszu terenowego odszkodowania, o którym mowa w art. 15 ust. 3 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, powinien określać wysokość szkody wynikającą ze zmniejszenia produkcji roślinnej. Do wniosku należy dołączyć kopię decyzji, o której mowa w ust. 1 nadmienionej ustawy oraz dokumenty potwierdzające wysokość szkody.

Wnioski dostępne są zazwyczaj na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej urzędów marszałkowskich.

„wzór”

Załącznik a
do zasad gospodarowania środkami
Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych
w 2003 roku.

Wniosek
o dofinansowanie środkami Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych.

1. Wnioskodawca: .....
2. Kwota wnioskowana: .....
3. Rodzaj przedsięwzięcia: .....
.....
4. Przyczyny podjęcia w/w zadania (uzasadnienie):.....
.....
.....
.....
5. Rodzaj i rozmiar prac niezbędnych do wykonania:.....
.....
.....
6. Termin realizacji przedsięwzięcia:
.....
7. Koszt wykonania planowanych prac :.....zł
/podać podstawę obliczenia kosztów/
8. Wysokość nakładów na 1 km:.....zł
9. Deklarowany udział własny w kosztach realizacji przedsięwzięcia:
.....zł

Załączniki:

- odbitka z mapy ewidencji gruntów dot. nieruchomości na której ma być realizowane przedsięwzięcie,
- wypis z rejestru gruntów dot. j.w.
- kopia kosztorysu

Tab. 1. Różnice w realizacji procedur związanych z udzielaniem dotacji z TFOGR w poszczególnych województwach.

Województwo	Miejsce załatwienia sprawy		Termin składania wniosków (rok poprzedzający)	Podstawa prawa miejscowego
	Jednostka odpowiedzialna (Urząd Marszałkowski)	Dane teleadresowe		
Dolnośląskie	Wydział Geodezji i Kartografii, Dział do spraw ochrony gruntów rolnych	ul. Dobrzyńska 21-23, Vp., 50-403 Wrocław, tel. (071) 782 92 58, fax (071) 782 92 51	do 30.XI	zał. do Uchw. Nr 113/III/07 Zarządu Woj. Dolnośl. z dn. 25 stycznia 2007 r. Regulamin funkcjonowania TFOGR Woj. Dolnośl. w 2007 r.
Kujawsko-Pomorskie	Departament Rolnictwa i Aktywizacji Obszarów Wiejskich, Biuro FOGR (za pośrednictwem starosty)	Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń, tel. (056) 612 28 32, fax (056) 621 85 53	do 31.XII	Uchw. Nr 20/206/07 Zarządu Woj. Kuj.-Pom. z dn. 27 marca 2007 r. w sprawie trybu postępowania i zasad finansowania zabiegów rekultywacyjnych ze środków TFOGR na terenie Woj. Kuj.-Pom.
Lubelskie	Departament Rolnictwa i Środowiska	ul. Lubomelska 1-3, 20-072 Lublin, tel. (081) 441 67 01, fax (081) 441 67 29	do 31.III	zasady dot. trybu umarzania i udzielania ulg w spłacie wierzitelności FOGR stanowiących zał. do uchw. Nr XX/244/2000 Sejm. Woj. Lubel. z dnia 29 maja 2000 r. (Dz. U. Woj. Lubel. Nr 25 poz. 365)
Lubuskie	Departament Geodezji, Planowania Przemysłowego i Gospodarki Nieruchomościami	ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra, tel. (068) 456 53 23, fax (068) 325 55 49	po uchwaleniu budżetu przez Sejmik Woj.	Uchw. Nr XXIV/179/2004 Sejmiku Woj. Lubus. z dn. 20.12.2004 w sprawie określenia zasad i trybu umarzania i udzielania ulg w spłacie należności TFOGR
Łódzkie	Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska, Wydział Rozwoju Obszarów Wiejskich	al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź, tel. tel. (042) 663 35 69, fax. (042) 663 35 32	do 31.III	Uchw. Nr 266/07 Zarządu Woj. Łódź. z dn. 14.03.2007 r. w sprawie: zasad i trybu postępowania w zakresie dysponowania środkami TFOGR
Małopolskie	Departament Geodezji i Kartografii, Zespół d/s ochrony gruntów rolnych i leśnych	ul. Racławicka 56, 30-017 Kraków, tel. (012) 630 34 40, fax (012) 630 31 49	do 30.IV (podział środków – do 15.VII)	Uchw. nr 498/07 Zarządu Woj. Małopol. z dn. 5 lipca 2007 r. w sprawie zatwierdzenia zasad gospodarowania środkami FOGR oraz kryteriów ich podziału
Mazowieckie	Departament Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich, Wydział Modernizacji Terenów Wiejskich i Gospodarki Wodnej	ul. Brechta 3, 03-472 Warszawa, tel. (022) 323 19 14, fax. (022) 323 19 02	do 31.I (uzupełnianie złożonych wniosków – do 30.III)	zał. do uchw. nr 1968/305/06 Zarządu Woj. Maz. z dn. 5 września 2006 r. – „Zasady i tryb postępowania w zakresie dysponowania środkami z TFOGR”

Opolskie	Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Referat Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych i Gospodarki Wodnej	ul. Piastowska 14, 45-081 Opole, tel. (077) 541 64 26, fax (077) 541 64 21	http://umwo.opole.pl/bip/index.php?id=19&cid=104	31.XII	Uchw. Nr XXIX/ 250 /2004 Sejmiku Woj. Opol. z dn. 21 grudnia 2004 r. w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji z TFOGR w woj. Opol.
Podkarpackie	Departament Geodezji i Gospodarki Mieniem	ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów, tel. (017) 850 17 10, fax (017) 850 17 11	http://www.wrota.podkarpackie.pl/pl/bip/wojewodztwo-podkarpackie/spiawy_do_zalatwienia/fogr	do 30.11 (wniośki załatwia się III – V)	Uchw. Nr XI/102/03 Sejmiku Woj. Podkarp. z dn. 7 lipca 2003 r. w sprawie określenia zasad i trybu umarzania wierzytelności z tytułu należności i opłat Wojewódzkiego FOGR oraz udzielania innych ulg w spłaceniu tych należności i opłat
Podlaskie	Departament Rolnictwa, Mienia i Geodezji	ul. Kard. S. Wyszyńskiego 1, 15-888 Białystok, tel. (085) 748 51 90, fax (085) 748 51 89	http://bip.umwp.wrotapodlasia.pl/index.php?pid=f_o_g_r	do 28.II	Uchw. nr XXIII/166/2000 Sejmiku Woj. Podl. z dn. 29 maja 2000 r. w sprawie określenia zasad przyznawania środków z TFOGR
Pomorskie	Departament Środowiska, Rolnictwa i Zasobów Naturalnych	ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel. (058) 326 16 59, fax (058) 326 16 63	http://www.wrotapomorza.pl/bip/umwp/urzad/departamenty/dros	do 31.X	Uchw. Sejmiku Woj. Pom. nr: 601/XXXV/05 z dn.: 2005.07.18 w sprawie: zasad i trybu umarzania oraz udzielania ulg w spłacie należności stanowiących dochód TFOGR
Śląskie	Wydział Terenów Wiejskich, Referat Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych i odnowy wsi	ul. Powstańców 28, 40-039 Kattowice, tel. (032) 207 86 52, fax (032) 207 86 52	http://bip.silesia-region.pl/index.php?grupa=40&id=51&grupaj=12	do 31.X	Uchw. Sejmiku Woj. Śląs. Nr III/4/13/2007 z dn. 21.02.07r w sprawie „Zasad i trybu postępowania w sprawach związanych z wydatkowaniem środków FOGR w woj. śląskim”
Świętokrzyskie	Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska, Oddział Rolnictwa i Ochrony Gruntów Rolnych	Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, tel. (041) 342 18 61, fax (041) 344 30 95	http://bip.sejmik.kielce.pl/index.php?go=26&id_w=463	do 30.III (weryfikacja wniosków IV – V)	Uchw. Zarządu Woj. Nr 36/03 z dn. 5 lutego 2003 r. w sprawie zasad gospodarowania środkami TFOGR na 2003 rok
Mazurskie	Departament Infrastruktury i Geodezji, Biuro Infrastruktury	ul. Emilii Plater 1, 10-562 Olsztyn, tel. (089) 535 93 96, fax (089) 535 03 93	http://www.geodezja.olsztyn.pl/artile/infrastruktura/biuro_infrastruktury/fundusz_ochrony_gruntow_rolnych/index.php?id_item_tree=6d-b1431a692b6796743a12c6477eac53	do 28.II	Uchw. Nr XVII/266/00 Sejmiku Woj. Warm.-Mazur. z dn. 29.05.2000
Wielkopolskie	Departament Geodezji, Kartografii i Gospodarki Mieniem, Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej	ul. Hawelańska 10, 61-625 Poznań, tel. (061) 647 53 10, fax (061) 828 08 74	http://www.bip.wielkopolska.mw.gov.pl/index.php?pid=417&&id=75&&opcje=a:1:i:0:s:6%22wyszuk%22;&&qw=PP;T s:ochrony,grunt%F3w.rolnych	do 31.X	Uchw. Sejmiku Woj. Wlkp. Nr XXVIII/394/2000 z dn. 25.09.2000 „Szczegółowe zasady i tryb umarzania należności, opłat i odsetek oraz odroczonej opłat i rozkładania na raty wierzytelności FOGR”
Zachodniopomorskie	Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska	ul. Piłsudskiego 40-42, 70-952 Szczecin tel.(091) 446 71 39 fax (091) 446 71 71	http://www.bip.um-zachodniopomorskie.pl/biuro.php?wiad=7	do 30.IX (rozstrzygnięcie sprawy – do 30.IV, odbiór – do 30.XI)	Uchw. Nr 470/07 z 31. maja 2007r. Zarządu Woj. Zachodniopom. w sprawie ustalenia dotyczących zasad i trybu przy opracowywaniu, nadzorze i rozliczaniu zadań uszczegółowionego rocznego planu finansowego dofinansowanych ze środków FOGR w Woj. Zachodniopom.

4.1.4. Termin załatwienia sprawy

Zgodnie z art. 35 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, sprawy nie wymagające postępowania wyjaśniającego załatwiane powinny być niezwłocznie, natomiast w przypadku spraw wymagających postępowania wyjaśniającego – nie później niż w ciągu miesiąca. Termin ten wydłużony może być do dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania w przypadku spraw szczególnie skomplikowanych.

W skali kraju istnieją bardzo duże różnice w terminach składania wniosków i przyznawania dotacji (Tab. 1.). Teoretycznie wnioski składane mogą być do czasu uchwalenia przez Sejmik Województwa budżetu województwa. W praktyce jednak regulaminy wojewódzkie TFOGR zastrzegają terminy wcześniejsze, co pozwolić ma oszacować przewidywaną pulę wydatków związanych z zaspokojeniem zgłaszanego we wnioskach zapotrzebowania, co odbywa się po weryfikacji poprawności i kompletności złożonych wniosków oraz stworzeniu listy rankingowej wniosków. Wyjątkiem są wnioski składane wskutek wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych, np. klęsk żywiołowych – w przypadkach takich nie bierze się pod uwagę, określonego w regulaminie funkcjonowania TFOGR w danym województwie, terminu składania wniosków.

Wnioski złożone po terminie mogą być rozpatrzone po zaspokojeniu potrzeb wniosków złożonych w terminie oraz w przypadku posiadania przez Fundusz wolnych środków finansowych.

4.1.5. Opłaty

Ustawodawca nie przewiduje pobierania opłat z tytułu złożenia wniosku o dofinansowanie ze środków TFOGR.

4.1.6. Kontrole i odbiór inwestycji

Odbiór techniczny inwestycji oraz kontrole prowadzonych prac i sposobu wydatkowania środków z udzielonej dotacji przeprowadzają pracownicy urzędów marszałkowskich. Kontrola może mieć charakter badania dokumentacji rozliczeniowej, wizji na gruncie w trakcie odbioru robót lub kontroli powykonawczych.

4.2. Odroczenie, podział na raty i umorzenie należności wobec Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych

4.2.1. Podstawa prawna

Odroczenie, podział na raty i umarzanie należności wobec FOGR odbywa się na podstawie art. 12 ust. 16 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266) oraz odpowiedniego aktu prawa miejscowego w sprawie określenia zasad i trybu umarzania wierzytelności z tytułu należności i opłat wojewódzkiego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych oraz udzielania innych ulg w spłaceniu tych należności i opłat.

Umorzenie należności i opłat rocznych nie jest obowiązkowe i zależy od uznania administracyjnego, nawet w przypadku spełnienia wszystkich warunków przez wnioskodawcę.

4.2.2. Kto może ubiegać się o odroczenie, podział na raty lub umorzenie należności wobec Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych?

Marszałek województwa może umorzyć całość lub część należności i opłat rocznych w przypadku inwestycji o charakterze użyteczności publicznej z zakresu oświaty i wychowania, kultury, kultu religijnego oraz ochrony zdrowia i opieki społecznej, jeżeli inwestycja ta służy zaspokojeniu potrzeb lokalnej społeczności oraz dotyczy powiększenia lub założenia cmentarza. Z wnioskiem wystąpić musi, w tym przypadku, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, a obszar gruntu podlegają-

cy wyłączeniu nie może przekraczać 1 ha i nie ma możliwości zrealizowania inwestycji na gruncie nie objętym ochroną.

Osoby fizyczne i prawne, które uzyskały zezwolenie na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej mogą uzyskać odroczenie terminu zapłaty należności lub rozłożenie należności na raty, biorąc pod uwagę możliwości płatnicze dłużnika oraz uzasadniony interes wierzyciela, w przypadkach uzasadnionych względami społecznymi lub gospodarczymi.

4.2.3. Wymagane dokumenty

Wniosek o umorzenie należności Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych powinien zawierać:

- dane wnioskodawcy,
- kopię decyzji właściwego organu (starosta, prezydent) wyłączającą grunt z produkcji rolniczej.

W przypadku rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności wniosek powinien zawierać proponowane wysokości rat oraz terminy płatności, stosowne zaświadczenia potwierdzające zasadność udzielenia ulgi w spłacie w zależności od uzasadnienia wniosku (zaświadczenie z urzędu pracy, zaświadczenie o wysokości zarobków, akt zgonu, zaświadczenie o leczeniu).

W przypadku rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą we wniosku zawrzeć należy:

- dane identyfikacyjne przedsiębiorcy (nazwa, adres, NIP, klasa PKD),
- określenie formy prawnej przedsiębiorcy i wielkości przedsiębiorcy, zgodnie z nazewnictwem Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie sprawozdań pozwalających na nadzorowanie pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz.U. z 2002 r. Nr 196, poz. 1656),
- wskazanie kwoty i rodzaju (odroczenie, rozłożenie na raty) wnioskowanej pomocy,
- określenie formy pomocy oraz przeznaczenia pomocy, stosując nomenklaturę cytowanego rozporządzenia,
- oświadczenie przedsiębiorcy złożone o wysokości otrzymanej pomocy publicznej w okresie 3 kolejnych lat poprzedzających dzień złożenia wniosku,
- uzasadnienie wniosku ważnym interesem strony lub interesem publicznym.

4.2.4. Opłaty

Wnioski dotyczące trybu umarzania i udzielania ulg w spłacie wierzytelności Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych podlegają, zgodnie z załącznikiem do ustawy z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2000 r. Nr 86, poz. 960) opłacie skarbowej w wysokości 5 zł od wniosku i 0,50 zł od każdego załącznika. Z powyższej opłaty zwolnione są jednostki samorządu terytorialnego, na podstawie art. 8 ust. 3 powyższej ustawy.

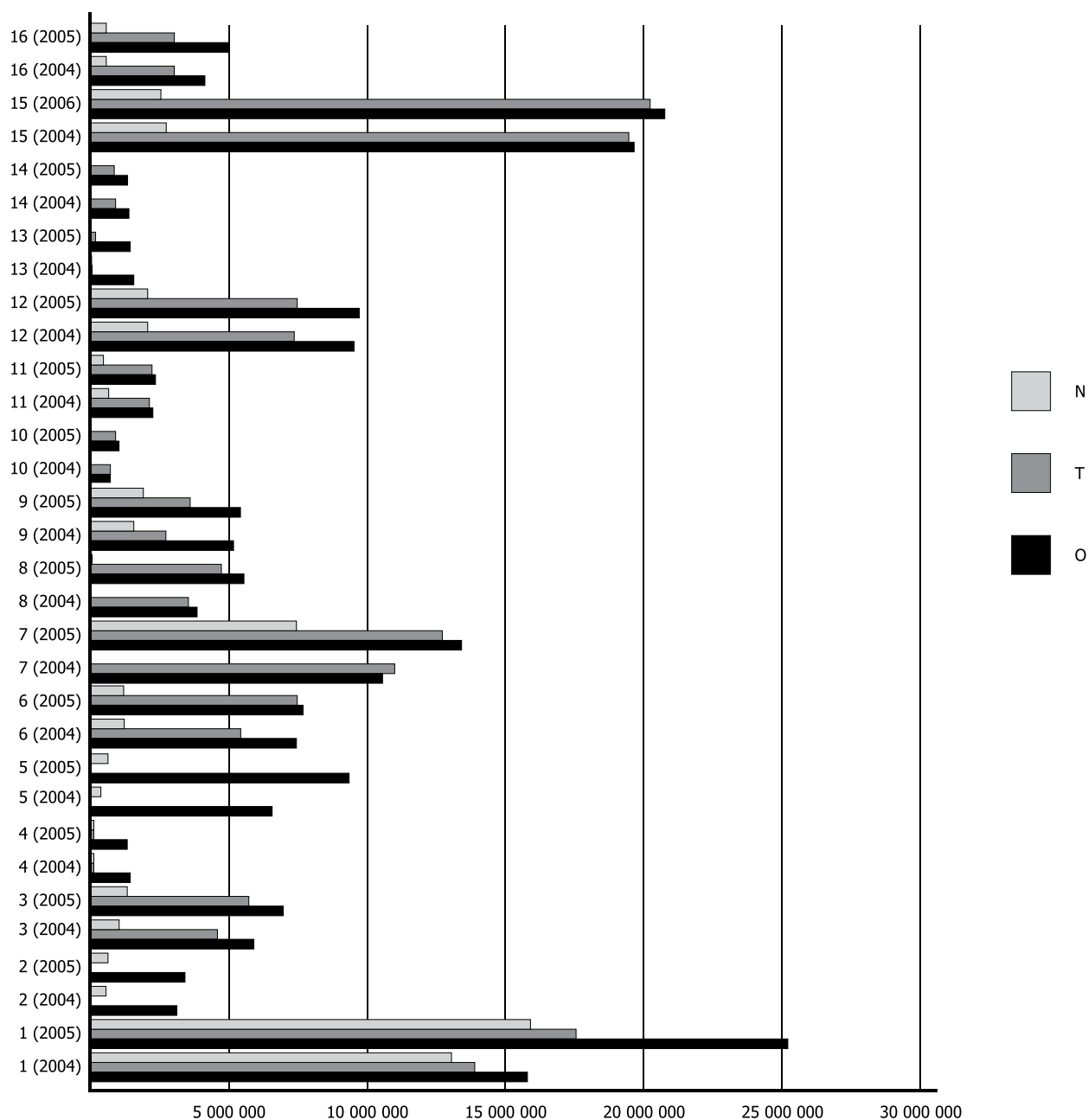
5. Podsumowanie

– wnioski z oceny funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych

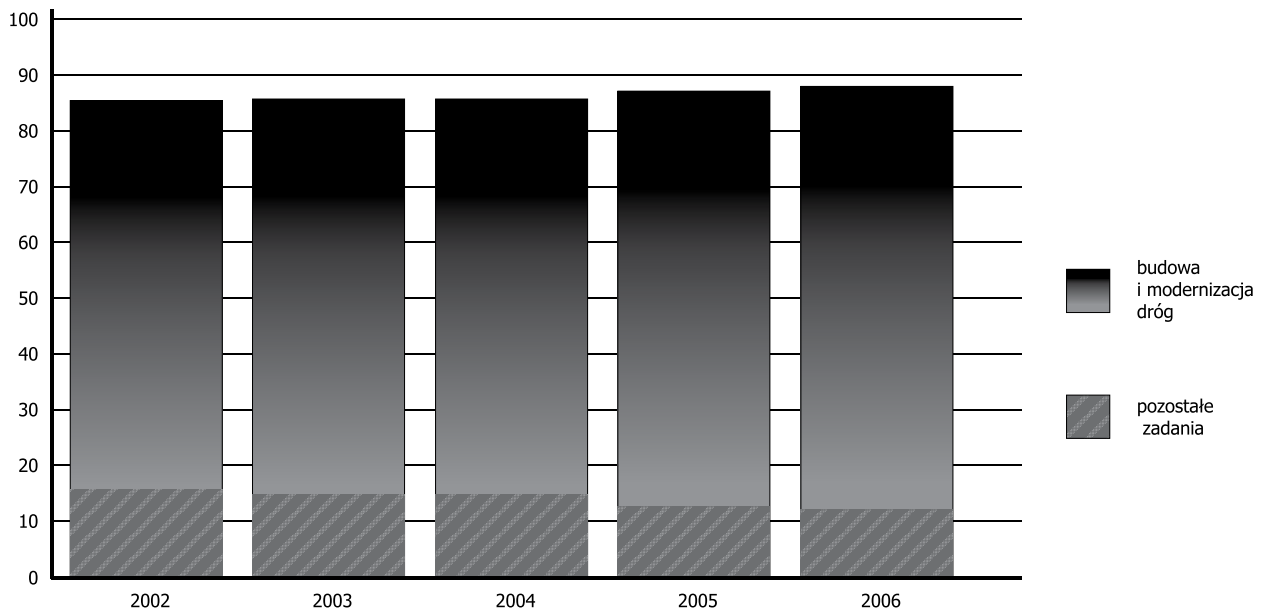
Wnioski poniższe sformułowane zostały na podstawie prowadzonego przez Federację Zielonych GAJA, w 2007 r., społecznego monitoringu funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych oraz wyników kontroli Najwyższej Izby Kontroli.

1. Najwyższa Izba Kontroli, w ustaleniach pokontrolnych, wystąpiła na początku 2007 r. do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o podjęcie prac nad nowelizacją ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz do Ministra Budownictwa w sprawie nowelizacji prawa geodezyjnego i kartograficznego. Kontrola dotycząca wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, przeprowadzona w II i III kwartale 2006 r., wykryła wiele nieprawidłowości przy wyłączeniu gruntów rolnych z produkcji rolnej i przeznaczaniu ich pod budownictwo. Najwięcej uchybień wskazano w wymierzaniu podatku, wskazując na dowolność w dokładnym określeniu momentu rozpoczęcia innego użytkowania, co wprowadza bałagan w ewidencji i stanowi czynnik korupcyjny. Stwierdzono, iż właściciele odrolnionych gruntów płacą często za małe podatki. W toku kontroli wykazano, że przepisy dotyczące wyłączenia gruntów z produkcji rolnej są niespójne, różnie interpretowane, nie precyzyjne i często łamane, co uniemożliwia stworzenie, przez ustawę o ochronie gruntów rolnych i leśnych wraz z innymi odnośnymi aktami prawnymi, szczelnego systemu ochrony gruntów rolnych. Winą, w znacznej mierze, obarczono starostów i prezydentów miast na prawach powiatu, którzy nie dość skrupulatnie nadzorują procesy odrolniania gruntów, nierzetelnie ujawniają zmiany sposobu użytkowania gruntów w ewidencji gruntów oraz niesumienne prowadzą sprawozdawczość z zakresu ochrony gruntów rolnych.
2. Z wyrażoną opinią NIK zgadza się wielu ekspertów w zakresie budownictwa, którzy również krytykują procedury wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, jako zbyt skomplikowane i długotrwałe, a także rodzące możliwości korupcji. Podobnego zdania są inwestorzy, którzy w mało klarownej procedurze odrolniania widzą znaczną przeszkodę w realizacji zamierzeń inwestycyjnych. W przypadku tym wskazać należy jednak na potrzebę wyważenia między potrzebami inwestorów, a koniecznością ochrony cennych gruntów. Zauważyć należy, że zaistniałego w tym przypadku konfliktu interesów nie da się, jak się zdaje, uniknąć.
3. Zastrzeżenia budzi sposób prowadzenia stron Biuletynu Informacji Publicznej poświęconych TFOGR w poszczególnych województwach. Przeprowadzona przez Federację Zielonych GAJA analiza dostępności informacji na temat FOGR ujawniła liczne nieprawidłowości, takie jak zupełny brak informacji na temat Funduszu, niekompletność prezentowanych informacji, ich nieaktualność, a także błędy techniczne w funkcjonowaniu stron BIP. Stan taki niepokoi szczególnie, kiedy weźmie się pod uwagę niemal zupełny brak informacji o Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w źródłach drukowanych. Stanowi to poważną przeszkodę w swobodnym dostępie do środków Funduszu dla potencjalnych beneficjentów, którzy ze względu na utrudniony dostęp do informacji nie mogą w pełni partycypować w dawanych przez FOGR możliwościach dotacyjnych.
4. Problemem jest brak możliwości podjęcia przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi kontroli prawidłowości wykorzystywania przez samorządy województw środków Centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych zasilających Fundusz terenowy. Nie pozwalają na to przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

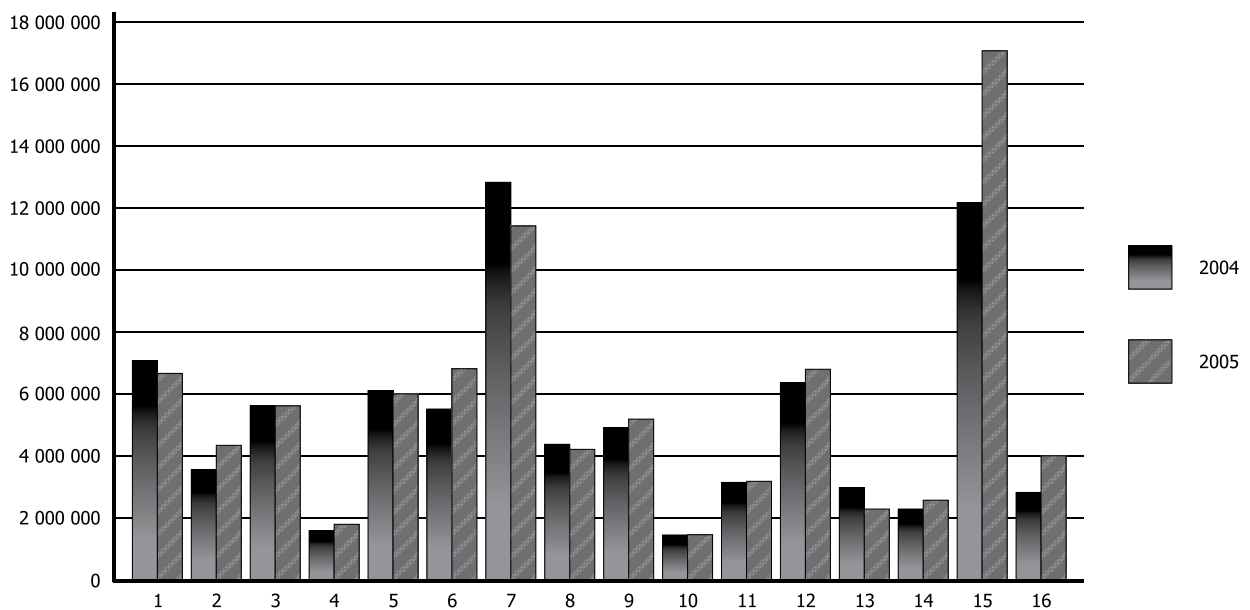
5. W 2004 r. Najwyższa Izba Kontroli za uchybienie w zarządzaniu CFOGR uznała stwierdzone przyjmowanie do realizacji wniosków zarządów województw o zasilenie TFOGR nie spełniających warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 27 października 1998 r. w sprawie regulaminu funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych – na 39 wniosków przyjętych wówczas do realizacji, 6 nie spełniało warunków nadmienionego rozporządzenia, a 7 spełniało je tylko częściowo.
6. Istnieją nieprawidłowości w obowiązujących zasadach wydawania regulaminu funkcjonowania FOGR – na gruncie obowiązujących przepisów ani Sejmik Województwa, ani Zarząd Województwa nie są uprawnione do stanowienia zasad dysponowania środkami FOGR, ze względu na brak odpowiedniego upoważnienia – nie zawiera go ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a przywoływany często przepis art. 18 pkt 7 ustawy o samorządzie województwa dotyczy udzielania dotacji z budżetu województwa, a nie „dysponowania” środkami FOGR.
7. Ciekawe wnioski nasuwają się po analizie informacji na temat ilości rozstrzygnięć Samorządowych Kolegiów Odwoławczych w sprawach odwołań od decyzji Urzędów Marszałkowskich związanych z funkcjonowaniem FOGR w latach 2004 – 2006. Po pierwsze, w analizowanym okresie, do SKO wpłynęło w przedmiotowej sprawie co najmniej 59 odwołań, z których co najmniej 8 utrzymało w mocy decyzję Marszałka Województwa, a przynajmniej 7 decyzji uchylono w części lub w całości. Jednocześnie istnieją bardzo duże różnice w stanowiskach SKO, co do możliwości rozpatrywania przez nie odwołań od rozstrzygnięć Marszałka Województwa w kwestii funkcjonowania FOGR. Pojawiły się również głosy o niemożności udzielenia informacji w przedmiotowej sprawie ze względu na brak dostępu do akt sprawy organu I instancji, czy też twierdzenia, jakoby w powyższej sprawie właściwym do udzielania informacji na temat ilości rozstrzygnięć niekorzystnych dla Urzędu Marszałkowskiego był Marszałek Województwa.
8. Uwagę zwracają stosunkowo wysokie kwoty ogólnych należności wobec TFOGR, ogólnych należności uiszczonych terminowo oraz ogólnych należności wcale nie wpłaconych na rachunek Funduszu w latach 2004 – 2005 (Ryc. 7.). Wysokość kwot świadczy o stosunkowo niskiej ściągalności tychże należności, co z kolei podyktowane być może zgłaszanymi przez dysponentów Funduszu terenowego problemami z procedurami windykacyjnymi.
9. Warto zauważyć, iż bardzo niski jest poziom dotacji udzielanych ze środków FOGR osobom fizycznym, a zwłaszcza rolnikom indywidualnym. Głównymi odbiorcami dotacji Funduszu są organy samorządu terytorialnego, głównie gminy. Wynikać może to w znacznym stopniu z braku dostatecznej informacji na temat FOGR wśród rolników. Dużą rolę odegrać mogą tu samorządy rolnicze (Izby Rolnicze) i Ośrodki Doradztwa Rolniczego.
10. Na uwagę zasługuje wyraźna nierównomierność w strukturze wydatków FOGR. Największy i stale wzrastający odsetek zrealizowanych ze środków Funduszu wydatków związany jest z budową i modernizacją dróg dojazdowych do gruntów rolnych (ok. 85% udzielonych w latach 2002 – 2006 dotacji). Na pozostałe zadania ustawowe wydatkowano w tym samym czasie maksymalnie 15,3% środków FOGR (wyk. 8., wyk. 9., wyk. 10.).

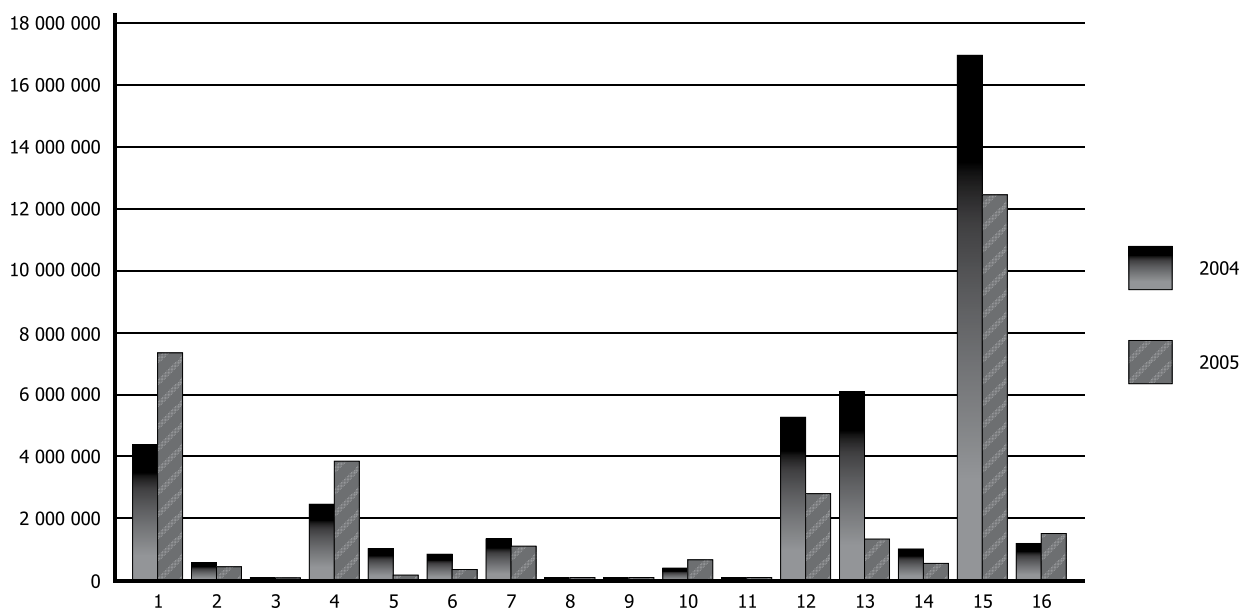
Wyk. 7. Wysokość należności wobec TFOGR (O) w poszczególnych województwach w latach 2004 – 2005, z uwzględnieniem wysokości kwot należności wpłaconych terminowo (T) i nie wpłaconych wcale (N) (1 – dolnośląskie, 2 – kujawsko-pomorskie, 3 – lubelskie, 4 – lubuskie, 5 – łódzkie, 6 – małopolskie, 7 – mazowieckie, 8 – opolskie, 9 – podkarpackie, 10 – podlaskie, 11 – pomorskie, 12 – śląskie, 13 – świętokrzyskie, 14 – warmińsko-mazurskie, 15 – wielkopolskie, 16 – zachodniopomorskie).

Wyk. 8. Procentowy udział środków FOGR przeznaczanych na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych w zestawieniu z wielkością wydatkowaną na inne zadania w latach 2002 – 2006 (wg Juszczyński 2007).

Wyk. 9. Wysokość środków FOGR przeznaczanych w latach 2004 – 2005 na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych w poszczególnych województwach (1 – dolnośląskie, 2 – kujawsko-pomorskie, 3 – lubelskie, 4 – lubuskie, 5 – łódzkie, 6 – małopolskie, 7 – mazowieckie, 8 – opolskie, 9 – podkarpackie, 10 – podlaskie, 11 – pomorskie, 12 – śląskie, 13 – świętokrzyskie, 14 – warmińsko-mazurskie, 15 – wielkopolskie, 16 – zachodniopomorskie).

Wyk. 10. Wysokość środków FOGR przeznaczanych w latach 2004 – 2005 na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji w poszczególnych województwach (1 – dolnośląskie, 2 – kujawsko-pomorskie, 3 – lubelskie, 4 – lubuskie, 5 – łódzkie, 6 – małopolskie, 7 – mazowieckie, 8 – opolskie, 9 – podkarpackie, 10 – podlaskie, 11 – pomorskie, 12 – śląskie, 13 – świętokrzyskie, 14 – warmińsko-mazurskie, 15 – wielkopolskie, 16 – zachodniopomorskie).

11. Istotnym zagadnieniem są pojawiające się od pewnego czasu plany likwidacji Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych. Szczególne zaniepokojenie tym faktem wyrażają władze samorządowe na wszystkich szczeblach. Wskazuje się, iż środki pozyskiwane z Funduszu stanowią istotny wkład w poprawę złego stanu infrastruktury lokalnej, szczególnie w kontekście olbrzymich potrzeb inwestycyjnych na poziomie samorządowym oraz, że centralizacja rozdysponowywania środków będących w dyspozycji FOGR spowoduje zmniejszenie finansowania małych lokalnych inwestycji, co, przy jednoczesnej niewystarczającej alokacji środków UE w ramach nowego okresu programowania, spowoduje realną groźbę zahamowania realizacji najbardziej potrzebnych inwestycji.
12. W latach 2004 – 2005 nie stwierdzono prawie żadnych nieprawidłowości związanych z budową i modernizacją dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz budową i renowacją zbiorników wodnych służących małej retencji, za wyjątkiem województwa łódzkiego (nieprawidłowości związane z budową i modernizacją dróg dojazdowych, stwierdzone w dwóch gminach przez Najwyższą Izbę Kontroli i Urząd Kontroli Skarbowej) oraz województwa warmińsko-mazurskiego (stwierdzenie uchybień dotyczących nieprzestrzegania procedur zamówień publicznych).
13. Przykładem efektów rzeczowych Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych może być wybudowanie i zmodernizowanie w 2006 r. 1 890 km dróg dojazdowych do gruntów rolnych, czy zrehabilitowanie na cele rolnicze, w tym samym roku, 3 856 ha (w skali kraju).
14. Uwagę zwraca wysokość kwot umorzeń należności na rzecz TFOGR w latach 2002 – 2006. Mianowicie, we wskazanych latach 15 – 14 urzędów marszałkowskich dokonywało umorzeń należności Funduszu, na łączną kwotę 17 804 600 zł. Spowodowało to obniżenie wpłat na rachunek CFOGR – od 2,8 do 3,6% wielkości ogółu wpływu na Fundusz centralny w danym roku.

6. Literatura

1. Bar M., Dostęp do informacji - jak zgodnie z prawem udostępniać informacje o funduszach ochrony gruntów rolnych („Fundusze ochrony gruntów rolnych – zarządzanie w praktyce”, Warszawa, 31 sierpnia 2007, materiały konferencyjne)
2. Biuletyn Informacji Publicznej Województwa Podkarpackiego – Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych; odroczenia, podział na raty, umorzenia należności wobec FOGR-u, dofinansowanie, http://www.wrota.podkarpackie.pl/pl/bip/wojewodztwo-pod-karpackie/sprawy_do_zalatwienia/fogr
3. Felcenloben D., Wady i luki. Uwagi do raportu NIK w sprawie wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, *Geodeta*, 3/2007
4. Finanse jawne i przejrzyste, INTERIA.PL/PAP, 07.04.2007, <http://biznes.interia.pl/wiadomosci-dnia/news/finanse-jawne-i-przejrzyste,736462>
5. FOGR – Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Wydział Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, <http://www.wgik.umwd.pl/fogr/index.html>
6. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, *Merkuriusz Zachodniopomorski*, 3/2006
7. Informacja o wynikach kontroli prawidłowości wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz pozwoleń na budowę na terenie województwa mazowieckiego w okresie 2004 - 2006 (I kwartał), Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2007
8. Informacja o wynikach kontroli “Wyłączanie gruntów z produkcji rolnej i jego wpływ na aktualizację ewidencji gruntów i budynków oraz skutki podatkowe tych czynności”, Najwyższa Izba Kontroli, Kraków 2006
9. Juszczyński W., Globalne tendencje i wnioski z funkcjonowania Centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w latach 2002 – 2006 („Fundusze ochrony gruntów rolnych – zarządzanie w praktyce”, Warszawa, 31 sierpnia 2007, materiały konferencyjne)
10. Kalina S., Opinia prawna w sprawie tzw. zasad dysponowania środkami pieniężnymi Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych przez samorządy regionalne (województw), Szczecin 2007
11. Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej, Ochrona gruntów rolnych, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002
12. Kołodziej A., Charakterystyka rolnictwa Województwa Łódzkiego, <http://www.biznes.lodzkie.pl/wortal-gospodarczy/pl/mainMenu/rolnictwo/>
13. Kowalska B., Kwiatkowski P., Wydawanie decyzji administracyjnych, przyznawanie dotacji
  - gdzie najłatwiej popełnić błędy i jak ich uniknąć („Fundusze ochrony gruntów rolnych
  - zarządzanie w praktyce”, Warszawa, 31 sierpnia 2007, materiały konferencyjne)
14. Kurek L., Morańda B., Ochrona powierzchni ziemi, Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Poznania, Poznań 2005
15. Leksykon samorządu terytorialnego – Fundusz celowy, http://samorzady.polska.pl/lekskon/index,Fundusz_celowy,id,13198.htm
16. Lewandowska I., Remont i modernizacja, *Rzeczpospolita* 1996/11
17. NIK na gruntach, *Kurier Szczeciński*, 12.02.2007
18. NIK tropi omijanie przepisów, *Dziennik Polski*, 10.02.2007
19. Paduch A., Opinia prawna w sprawie obsługi stron Biuletynu Informacji Publicznej ot. Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, Szczecin 2007

20. Plich A., Społeczny monitoring sposobu zarządzania funduszami ochrony gruntów rolnych w Polsce, *Poradnik gospodarski*, 3/2007
21. Projekt ustawy budżetowej na 2008 r. – Państwowe fundusze celowe, http://www.igwp.org.pl/admin/wyswig/pliki/esklep1//Maria/Roz_V_5_Fundusze_celowe.pdf
22. Rutecki W., Kontrola wykonania planu finansowego w 2006 r. przez centralny Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2007
23. Skorupski J., FOGR a samorządowe kolegia odwoławcze – streszczenie stanowisk SKO („Fundusze ochrony gruntów rolnych – zarządzanie w praktyce”, Warszawa, 31 sierpnia 2007, materiały konferencyjne)
24. Skorupski J., Społeczny monitoring sposobu zarządzania funduszami ochrony gruntów rolnych w Polsce, *Zielony Rynek. Zachodniopomorski Informator Ekologiczny*, 32/2007
25. Skorupski J., Wyniki analizy BIP w poszczególnych województwach („Fundusze ochrony gruntów rolnych – zarządzanie w praktyce”, Warszawa, 31 sierpnia 2007, materiały konferencyjne)
26. Skorupski J., Wyniki ankiety dotyczącej funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w poszczególnych województwach („Fundusze ochrony gruntów rolnych – zarządzanie w praktyce”, Warszawa, 31 sierpnia 2007, materiały konferencyjne)
27. Skorupski J., Kazaniecki P., strona projektu „Społeczny monitoring sposobu zarządzania Funduszami Ochrony Gruntów Rolnych w Polsce jako narzędzia zrównoważonego rozwoju na terenach wiejskich”, http://www.gajonet.pl/rubrique.php3?id_rubrique=183
28. Smalec J., Opinia prawna dotycząca zasad prawnych funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych oraz regulacji ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U.04.121.1266 z późn. zm.) na tle przeprowadzonej ankiety w województwach: Dolnośląskim, Kujawsko-Pomorskim, Lubelskim, Lubuskim, Łódzkim, Małopolskim, Mazowieckim, Opolskim, Podkarpackim, Podlaskim, Pomorskim, Śląskim, Świętokrzyskim, Warmińsko-Mazurskim, Wielkopolskim oraz Zachodniopomorskim, w której badani wskazali problemy, jakie napotykają w związku z funkcjonowaniem Funduszu, Szczecin 2007
29. Sobiech Ł., Procedury odrolniania utrudniają inwestycje, *Gazeta Prawna*, 16.07.2007
30. Stanowisko Związku Gmin Lubelszczyzny przyjęte na XX Zwyczajnym Sprawozdawczo-Wyborczym Zgromadzeniu Regionalnym ZGL 25 maja 2007 r., w Janowie Lubelskim w sprawie planów likwidacji wojewódzkich funduszy ochrony środowiska oraz funduszy ochrony gruntów rolnych, XX Zwyczajne Sprawozdawczo-Wyborcze Zgromadzenia Regionalnego Związku Gmin Lubelszczyzny, Janów Lubelski 2007
31. Strzelecka J., Fundusze celowe i agencje, http://biurose.sejm.gov.pl/teksty_pdf_05/i-1168.pdf
32. Szymczak M. (red.), *Słownik języka polskiego*, PWN, Warszawa 1992
33. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne 1996 r., Oficyna Wydawnicza „Unimex”, Wrocław 1996
34. Ulga remontowa: Tytuł prawny i modernizacja nowego lokalu mieszkalnego, <http://podatki.onet.pl/1305353,pytania.html>
35. Unikają podatków, *Rzeczpospolita*, 09.02.2007
36. Uwagi i wnioski wynikające z kontroli NIK dotyczących funduszy celowych, agencji i fundacji władz publicznych, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2000
37. Weber M., Gminy tracą, naliczając zły podatek, *Rzeczpospolita*, 21.03.2007

Federacja Zielonych GAJA powstała ponad dziesięć lat temu. Stowarzyszenie jest niezależną, apolityczną organizacją pożytku publicznego, działającą na rzecz ochrony środowiska naturalnego oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Swoje cele organizacja realizuje poprzez liczne projekty przyrodnicze, sozologiczne i prospołeczne.

Federacja Zielonych GAJA jest przedstawicielem ekologicznych organizacji społecznych w: Komisji ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko przy Wojewodzie Zachodniopomorskim, Polsko - Niemieckiej Radzie Ochrony Środowiska przy Ministerstwie Środowiska, Społeczno-Naukowej Radzie Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Goleniowska i Puszcza Bukowa, Komisji Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry. Obecnie Federacja jest członkiem międzynarodowej organizacji Coalition Clean Baltic oraz Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć.

Federacja Zielonych GAJA jest sygnatariuszem Karty Etycznej Pozarządowych Organizacji Ekologicznych, której głównym celem jest promowanie przejrzystości i jawności działania organizacji ekologicznych.

Federacja Zielonych GAJA uhonorowana została szeregiem prestiżowych nagród, za aktywną i wszechstronną działalność w dziedzinie ochrony środowiska: The Sassakawa Environmental Award Sea (2000) za projekt "Azyl dla dzikich ptaków", Hewlett - Packard "W harmonii z przyrodą" (2001) za projekt "Krawężnikowa zbiórka makulatury", Ford Motor Company (2002) za projekt "Restytucja łososa w rzekach Pomorza Zachodniego", "Klon 2002" nagrodę Banku Ochrony Środowiska za wzorowe zarządzanie finansami z przeznaczeniem na ochronę środowiska.

FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO

